

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 54, nummer 1
lente 2020

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken'

Jaargang 54
nummer 1, lente 2020
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN: 0929-876

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
R.G. (Rob) Moolenbeek, eindredacteur (a.i.)
Mr. J.C. Buhrmannlaan 42
1244 PH Ankeveen

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Hans Hover
Paul Keuning
Rob Moolenbeek
Ton van den Oudenalder (a.i.)
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Pieternel Vlasblom
Gaast 31
1274 AP Huizen
035-5261224

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk: voor de 28ste van de maanden
december, maart, juni, september

Copyright

Het overnemen van artikelen is uitsluitend
toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor
artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf
verantwoordelijk voor de inhoud van hun
artikelen en bijbehorend copyright van
beeldmateriaal

Foto's op de omslag

De foto op de vooromslag is van
een Wilde Eend (vrouw) en is
gefotografeerd door Yvette Kusters.

De foto op de achteromslag is van een
Wilde Eend (man) en is gefotografeerd
door Paul van der Poel.

inhoud

- 6 MUS-tellingen in het Gooi:
Een oproep voor tellers
- 23 De Grauwe Gans
Sedert 1970 weer in ons land en nu . . .
- 38 Vogelhospitaal Naarden vleugellam
Nog niet uit de zorgen maar er gloort hoop

en verder . . .

- 3 Een greep uit de VWG-activiteiten
- 3 Van de redactie
- 4 Van de voorzitter
- 5 Aankondiging Algemene Ledenvergadering
- 6 Even voorstellen
- 7 Contributies uitsluitend via automatische incasso
- 8 2020: 'Jaar van de Wilde Eend'
- 10 Excursie Bikbergen op zondag 1 december 2019
- 11 Broedplaatsen van Huiszwaluwen in de regio
Eemland, het Gooi en de Vechtstreek in 2019
- 14 Lijmbes-eter in de knoei
- 16 Boekbesprekingen: De Turkse tortel,
De bergeend
- 17 Boekbespreking: Het winterkoninkje
- 18 Het broeden van Nijlganzen in nestkasten
tussen Vecht en Eem
- 19 Vogeltreffers
- 23 Zweedse Grauwe Gans in de Hilversumse Meent
- 24 Wat was interessant in de vogelbladen?
- 26 Het laatste nieuws van de Cetti's Zanger in het Gooi
- 28 Een studie bij Kleine Karekieten met gebruik van
geolocators
- 31 Onverschrokken bestaan WoW
- 33 De Scholekster in de westelijke Eempolders
een update
- 36 Grote Bonte Specht drinkt boomsap
- 36 Programma
- 38 VWG-informatie
- 39 Adressen

een greep uit de VWG- activiteiten

We hebben gelukkig het oud-en-nieuwgeknal weer achter de rug. De VWG heeft de petitie tegen het gebruik van knalvuurwerk ondertekend. Doet u dat ook!

Het bestuur is ook alert op aantastingen van onze mooie Gooise natuur. Ziet u iets bedreigends, laat het ons weten. Vergeet u ook niet het Vogelhospitaal Naarden. Ruim 6.000 vogels, met veelal door ons mensen veroorzaakt letsel, worden daar jaarlijks verzorgd. Wilt u hen steunen?

Donderdag 19 maart is weer onze jaarlijkse ledenvergadering (ALV). Hier legt het bestuur verantwoording af voor het gevoerde beleid en kunt u meepraten over het reilen en zeilen van onze vereniging. Na de pauze volgt een lezing over de mysterieuze Zwarte Specht.

Ook weer veel aandacht in het programma voor de terugkerende trekvogels: Grutto's op het Landje van Geijsel en zwaluwen, waarover Mieke Pieren-Olijhoek u alles vertelt op diverse excursies.

En, jammer voor u, als u geen deelnemer bent aan de Spanje reis. Extremadura zal de deelnemers weer ongelofelijke mooie vogeldagen bieden met spectaculaire soorten.

Als laatste het extra voorjaarsweekend naar Engeland. Een weekend naar de Farne Islands aan de noordoostkust met zijn Alken, Zeekoeten, Drieteenmeeuwen, Papegaaiduikers en nog veel, heel veel meer vogels. Ik hoop dat er nog een plekje voor u is. Resumerend: er worden voor elke vogelaar veel activiteiten ontplooid. Doe er vooral uw voordeel mee!

Van de redactie

Voor u ligt weer een kakelverse Korhaan. Zoals u ziet en van ons gewend bent is ons cluborgaan een mengeling van (semi-)wetenschappelijke verslagen, boekbesprekingen, overzichten, nieuwtjes en leuke excursieverslagen. Daar zijn we ook dit keer weer in geslaagd. De vaste rubrieken behandelen soorten als de Grote Stern en de Grote Lijster en ook de diverse vogeltijdschriften worden weer besproken. Het Eempoldersverslag geeft een update van de waarnemingen van de Scholekster. Ook het verloop van de Huiszwaluwstand (ditmaal gelukkig een stijging van het aantal broedparen), wordt 'traditiegetrouw' door Dick Jonkers in een mooi verslag weergegeven. Leuke kleine artikeltjes of anekdotes vindt u over de Grauwe Gans en de Grote Bonte Specht. Maakt u zoiets mee, stuur het ons op! Heel interessant en eigenlijk een landelijke primeur geeft Rudy Schippers ons met zijn verhaal over de trek naar Afrika van de Kleine Karekiet door het gebruik van geolocators. Arie Vlasblom geeft een impressie van een vogelexcursie naar Bikbergen en omliggende gebieden. Maar ook een wat triest verslag over het reilen en zeilen van het Vogelopvangcentrum Midden Nederland in Naarden. Een overijverige ambtenaar van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) durft blijkbaar niet de bio-industrie, de slachthuizen, de jagers en andere misstanden aan te pakken, maar besluit een kijkje te nemen bij het Vogelhospitaal in Naarden. Hier werken vogelliefhebbers met minimale financiële middelen aan het welzijn van vogels, die door menselijk toedoen in de problemen zijn geraakt. Gevolg van dit bezoek: een sluiting. In dit nummer geeft de beheerder van het Vogelhospitaal een kort verslag van dit NVWA-optreden. Er gloort gelukkig weer wat hoop en mocht u wat tijd (of geld) over hebben dan is uw hulp meer dan welkom. En vandaag 22 januari 2020 lees ik in de Gooi- en Eemlander dat ook de dierenopvang in Soest in de problemen zit vanwege een financieel tekort. Als laatste wil ik toch (in navolging van de voorzitter) nog even het geknal tijdens oud en nieuw ter sprake brengen. Nooit zien wij Huismussen op Oud Valkeveen maar op 1 januari zijn er altijd totaal verdwaasde en in paniek weggevlogen Huismussen aldaar. Ook op het landgoed Hilverbeek in 's-Graveland zijn bijna nooit Huismussen. Alleen op 1 januari! Het zou voor heel veel vogels een zegen zijn als dit geknal nu eens ophoudt. En ... voor ik het vergeet, er is goed nieuws voor Jelle. Hij heeft versterking gevonden voor het lay-out werk van De Korhaan. Het is Doortje van Dijk en elders in dit nummer stelt zij zich aan u voor.

R.G.(Rob) Moolenbeek

Van de voorzitter

VOORZITTER

Zo! We zijn 2020 weer luid knallend begonnen. Radarbeelden lieten ook dit jaar weer overtuigend zien, dat de lucht boven Nederland als gevolg hiervan werkelijk vol van in paniek rondvliegende vogels is. Als Vogelwerkgroep hebben we direct de petitie ondertekend, die een vuurwerkverbod eist. Langzaam maar zeker dringt het bij een meerderheid van de Nederlanders door, dat dit een waanzinnig gebruik is geworden. Nog een ander bijzonder gebruik is het voortdurend willen invullen van ieder leeg stukje kust. De waterkant heeft een bijzondere aantrekkingskracht op veel plannenmakers. Om er huizen of jachthavens te bouwen. Steeds weer duiken er plannen op van projectontwikkelaars. De rente is nu historisch laag, dus de drang om er dan vooral leuke investeringen mee te doen is enorm. Gemeentes reageren hierop door 'kustvisies' te ontwikkelen. Want de ontwikkelingen moeten wel via een participatieproces in goede banen geleid worden. Feit blijft dat er steeds meer inwoners komen en dat er daardoor meer

vraag komt naar ruimte om te wonen en te recreëren. En we wonen en recreëren bij voorkeur in een mooie natuurlijke omgeving. Dat betekent dat we dus een extra natuuropgave hebben in plaats van dat we natuur weer opofferen voor een zoveelste 'Blaricum Beach' of 'Blaricum aan Zee', het 'vitaliseren' van een aanleghaven op het eiland 'De Dode Hond' of meer vaarroutes door de Vechtplassen. En dan lijkt het ook logisch uit te wijken naar land dat een agrarische bestemming heeft. Dit zou een mooie kans voor de boeren kunnen zijn. Om naast productie van alleen voedsel tegen afbraakprijzen, eens met de maatschappij in gesprek te gaan. Hoe kunnen we het agrarisch gebied naast voedselproductie ook inzetten voor andere behoeftes, zoals natuur, recreatie en klimaatbuffering. En dat natuurlijk ook waarderen en het mogelijk maken dat die boeren een fatsoenlijk gezinsinkomen hebben. Het wordt nog flink spannend de komende tijd hoe we dit in Nederland

met elkaar gaan oplossen. Het is daarbij van belang, dat de natuur (dieren en planten) ook een stem heeft in dit proces. Laat dat nou een belangrijk bestaansrecht van onze Vogelwerkgroep zijn. Dus geniet van al het moois aan natuur en vogels in ons werkgebied (en daarbuiten), maar realiseer je ook, dat dit geen blijvende vanzelfsprekendheid is. Mocht je je aangesproken voelen om hier toch wat in te willen betekenen? We willen graag beginnen met een groepje, dat zich in wil zetten om de vogelbelangen in ons werkgebied onder de aandacht te brengen bij de politiek in onze gemeentes. Die duidelijk kunnen maken wat de politiek kan doen om de vogels (natuur) juist te beschermen en zich gezond te laten ontwikkelen. Dat groepje zou dan moeten gaan bestaan uit enkele mensen die dit willen vlottrekken en zo mogelijk anderen, die ook daadwerkelijk aan de slag gaan in de eigen gemeente. Ik ben benieuwd en hoor graag reacties.

Piet Spoorenberg

Op weg naar de Algemene Ledenvergadering?

Algemene Ledenvergadering 2020

van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

19 maart 2020

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 19 maart 2020 in de Infoschuur 't Gooi (Naarderweg 103a, Hilversum). Aanvang 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur.

Na de pauze zal Christian Brinkman een presentatie geven over 'de Zwarte Specht op de Brabantse Wal'.

De agenda voor de ledenvergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen bestuur
2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 21 maart 2019
3. Jaarverslag en jaarrekening 2019
4. Verslag Kascommissie
dit wordt uitgebracht tijdens de vergadering
5. Decharge bestuur
6. Benoeming nieuw lid kascommissie
7. Jaarplan en begroting 2020
8. Bestuurssamenstelling en bestuursverkiezing
 - Voorzitter: Piet Spoorenberg is aftredend en herkiesbaar
 - Secretaris: Huub Casander is aftredend en herkiesbaar
 - Communicatie: Ton van den Oudenalder treedt af
 - Onderzoek en bescherming: vacant

(Tegen) kandidaten kunnen zich tot aanvang van de vergadering melden bij een van de bestuursleden.
9. Wijziging Huishoudelijk Reglement
10. Dineke Sluijters Vogelfonds
 - Projecten: de ALV wordt, overeenkomstig het advies van de commissie, gevraagd om in te stemmen met de eventueel ingebrachte projecten
 - Benoeming nieuw commissielid
11. Rondvraag en sluiting

P.S. Alle stukken staan uiterlijk 1 maart 2020 op de website: www.vwggooi.nl => vereniging => verenigingsverslagen

Foto links
Grutto's - Wim Smeets

Even voorstellen

Doortje van Dijk

Vorig jaar september vroeg Jelle Hogenbirk tijdens de verdiepingscursus hoe ik het zou vinden om mee te helpen met de vormgeving van De Korhaan. Dit is het eerste nummer waaraan ik heb meegewerkt en ik maak graag van de gelegenheid gebruik om mij aan u voor te stellen.

In de Wilnise polder vertoefde ik als kind uren langs de waterkant. Van mijn opa leerde ik vissen en ik genoot van de reigers en roerdompen, van waterlelies en libellen, van sprintende hazen en grazende koeien.

Die bewondering voor, en verwondering over de natuur is altijd gebleven. Inmiddels is de Hilversumse Zuiderheide mijn 'achtertuin' waar ik dagelijks wandel en vogels teken en fotografeer.

Na dertig jaar in het bedrijfsleven, wilde ik niet alleen in mijn vrije tijd van de natuur en het landschap genieten. In 2012 begon ik daarom aan de vierjarige opleiding Tuin- en Landschapsarchitectuur en ik ben in 2016 afgestudeerd als landschapsontwerper.

Nu combineer ik deze kennis en ervaring

om beroepsmatig (én als vrijwilliger) met de natuur en het landschap bezig te zijn. Als zelfstandig allround illustrator, landschapsontwerper en specialist visuele communicatie kan ik nu dagelijks deze lang gekoesterde wens letterlijk en figuurlijk vormgeven.

d.
doortje.nl

Kokmeeuw - pen en aquarel

Kraai - potlood

Blauwborst - aquarel

Lepelaar - aquarel

MUS-tellingen in het Gooi: een oproep voor tellers

MUS staat voor **Meetnet Urbane Soorten** en is een project dat is gestart door Sovon. Op de laatste bijeenkomst van de subgroep Onderzoek en Bescherming hield Huub Casander een lezing over dit project. In het kort komt het erop neer dat je drie keer in het voorjaar door je eigen dorp of stad fietst volgens een vaste route en op 12 punten vijf minuten stilstaat om vogels te tellen.

De route en telpunten worden ingedeeld volgens postcodegebied. **NIEUWE TELLERS zijn zeer welkom in ons werkgebied.** Hoe meer tellers, hoe beter men trends kan zien en berekeningen kan maken, zodat je kan zien hoe jouw dorp of stad zich verhoudt tot de rest van Nederland. Sovon organiseert tot april 2020 instructieavonden voor MUS. Zie: sovon.nl/content/agenda-activiteiten voor locaties en data of meld je aan als teller

voor Sovon en claim je eigen telgebied via: portal.sovon.nl/portal/vacant/map/9.

Om meer te leren over de stadsvogels kun je **een gratis online MUS-cursus volgen** via: sovon.nl/online-cursussen.

En natuurlijk kunt je ook Huub Casander [secretaris@vwggooi.nl] om nadere informatie vragen. Hij doet deze MUS-telling al een paar jaar!

CONTRIBUTIES UITSLUITEND VIA AUTOMATISCHE INCASSO

OVERGANG NAAR NIEUW SYSTEEM

Beste leden,

Het handmatig factureren en verwerken van de contributiebetalingen is een tijd- en geldroevende klus. De Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken wil daarom, zoals zoveel verenigingen en organisaties tegenwoordig, zo snel mogelijk overgaan op een systeem waarbij de contributies **uitsluitend via automatische incasso** worden geïnd.

De contributie kan echter alleen geïnd worden wanneer u daarvoor een machtiging aan ons afgeeft. Leden en huisgenootleden moeten dus een aparte machtiging afgeven.

Om dit proces te vereenvoudigen staat er nu op de website www.vwggooi.nl onder de kop 'vereniging' een automatische incasso machtigingsformulier voor u klaar.

Het werkt als volgt:

1. U vult de gevraagde gegevens op het formulier in en klikt op verzenden.
2. U ontvangt ter controle automatisch een e-mail van de Vogelwerkgroep.
3. Deze e-mail stuurt u aan ons terug, door alleen maar op 'beantwoorden' te klikken, als extra bevestiging dat u instemt met de machtiging.

Misschien ten overvloede wijs ik u erop dat, mocht u het niet met de afboeking eens zijn, u altijd binnen 8 dagen via uw bank de afboeking kunt storneren.

Wanneer u uw lidmaatschapsnummer niet weet is dat geen probleem: het staat vermeld op het adresetiket van De Korhaan, of u vraagt het na bij de ledenadministratie. U kunt het veld ook openlaten, dan vult de ledenadministratie het voor u in.

Wanneer u al eerder een machtiging tot incasso aan de Vogelwerkgroep heeft verstrekt hoeft u niets te doen, deze machtiging blijft gewoon geldig.

REGEL ALSTUBLIEFT UW INCASSO ZO SNEL MOGELIJK, ZODAT U DE VWG HELPT OM IN 2021 OPTIMAAL GEBRUIK TE KUNNEN MAKEN VAN HET BEOOGDE SYSTEEM OM DE CONTRIBUTIES EENVOUDIGER, SNELLER EN GOEDKOPER TE INNEN.

Voor al uw vragen kunt u natuurlijk contact opnemen met de ledenadministratie (ledenadministratie@vwggooi.nl).

Namens het Bestuur,
Pieternel Vlasblom
ledenadministratie, tel. 035-5261224

Huismus op eerste plaats in Nationale Tuinvogeltelling 2020

Ik ben kapót! Volgend jaar moeten we dit écht anders doen.

Dat hebben we weer mooi geflikt met z'n tweeën!!

d.

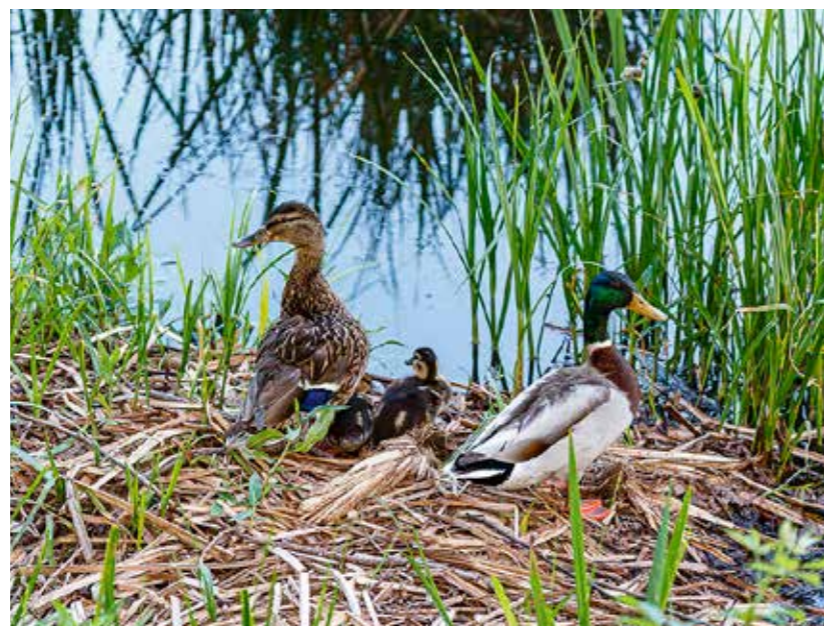
Doortje van Dijk

2020

‘Jaar van de Wilde Eend’

Erik Kleyheeg

Paartje met twee jongen

Martin Stevens

Is dit wel de vader van de gele jongen?

Martin Stevens

Ondanks dat er in Nederland veel beschermingswerk en onderzoek wordt gedaan naar vogels, zijn er nog steeds soorten waar we te weinig over weten. Sommige van die soorten doen het heel goed, terwijl andere juist hard achteruitgaan. Om deze veranderingen beter te begrijpen, wordt elk jaar door Vogelbescherming en Sovon ‘een soort van het jaar’ uitgekozen. Voor die soort worden dan extra inspanningen verricht om relevante informatie te verzamelen en daar worden zoveel mogelijk partijen bij betrokken. Het is u vast niet ontgaan dat 2020 is uitgeroepen tot ‘Jaar van de Wilde Eend’.

De Wilde Eend is misschien niet de eerste soort waar je aan denkt als het gaat om soorten die onder druk staan en waar weinig over bekend is. Onder de watervogels is het immers veruit de meest verspreide en meest opportunistische soort. Je vindt de Wilde Eend overal waar water is: in natuurgebieden, polders, op vennetjes en rivieren, in havens langs de kust en zelfs in de meest aangeharkte stadsparken. Ook op plekken die sterk door mensen beïnvloed zijn, voelt hij zich thuis. De Wilde Eend is zo gewoon, dat we nauwelijks in de gaten hadden dat het er de laatste decennia langzaam steeds minder werden.

Toch is sinds 1990 al ongeveer 30 procent van onze broedpopulatie verdwenen. ‘s Winters wordt de broedpopulatie aangevuld met overwinteraars uit Oost-Europa, maar doordat onze broedvogels standvogels zijn, laten de winteraantallen een vergelijkbare dalende trend zien. Hoewel er allerlei theorieën zijn, kunnen we in werkelijkheid nog steeds alleen maar speculeren over de mogelijke oorzaken. Misschien is het feit dat de soort zo talrijk is juist de reden dat we in Nederland weinig aandacht hebben besteed aan de factoren die de populatie beïnvloeden.

Teloorgang van algemene soorten

De afkalvende broedpopulatie van de Wilde Eend in Nederland past in het plaatje van de brede afname van voorheen zeer algemene vogelsoorten, zoals de Spreeuw en de Huismus. De Wilde Eend is een soort die zich uitstekend kan aanpassen aan menselijke activiteiten en die bijzonder opportunistisch is bij het kiezen van leefomgeving en voedsel. Hoe zou een dergelijke soort in de problemen kunnen komen? Juist die vraag maakt het interessant om te zoeken naar de grootschalige veranderingen die hieraan ten grondslag moeten liggen. Deze zouden weerspiegeld moeten worden in de demografische processen – kortweg de geboorte- en sterftcijfers – van de Wilde Eend. In een eerste poging om hier grip op te krijgen, heeft Sovon in 2015 een

overzicht gemaakt van onze kennis over die demografische processen. Er bleek over de jaren niet veel te zijn veranderd in het aantal eieren dat wordt gelegd of het aantal nesten dat succesvol uitkomt. De jachtdruk op de Wilde Eend is afgenomen en de overleving van volwassen vogels lijkt zelfs iets te zijn toegenomen. Deze ontwikkelingen konden de achteruitgang niet verklaren.

Problemen in de kuikenfase?

Wat uit het kennisoverzicht wel naar voren kwam, is dat we niet overal (genoeg) informatie over hebben. Zo bleek nagenoeg niets bekend te zijn over de overleving van kuikens tussen het moment dat ze uit het ei komen en het moment dat ze vliegvlug worden. Zou daar een knelpunt zitten voor de Wilde Eend? We zien in het voorjaar natuurlijk regelmatig dat eendenkuikens worden opgegeten. Het zijn soms dramatische taferelen. Dat hoort erbij, maar de vraag is of de sterfte onder de kuikens nu zo hoog is dat de populatie niet meer op peil blijft. In 2016 werd een ‘citizen science’ onderzoek opgezet om getallen te verzamelen over de overleving van eendenkuikens. Daarover heeft u eerder een oproep gezien in De Korhaan. In het hele land werd het publiek opgeroepen om eendenkuikens te melden en tot en met 2019 leverde dat vele duizenden waarnemingen op. In het ‘Jaar van de Wilde Eend’ is de tijd rijp voor de volgende stap. In het komende

voorjaar worden extra veel waarnemingen verzameld om vervolgens de vertaalslag te maken naar de populatieontwikkeling: is de kuikenoverleving inderdaad de bottleneck voor de Wilde Eend?

Niet alleen kuikens tellen

Om te kunnen berekenen welke factoren beperkend zijn voor de broedpopulatie van de Wilde Eend zijn we van plan om een populatiemodel te bouwen. De kuikenoverleving is daar een onderdeel van, maar ook alle andere demografische processen. We zijn bijvoorbeeld geïnteresseerd in goede gegevens over de grootte en het uitkomstsucces van legfels en willen betere cijfers over de sterfte van volgroeide vogels. Daarnaast willen we graag meer weten over de verhouding tussen het aantal mannetjes en vrouwtjes. Een overschot aan mannetjes kan duiden op een lagere overleving van vrouwtjes en dat kan grote consequenties hebben op populatieniveau.

Deelnemen aan het ‘Jaar van de Wilde Eend’

Er zijn weinig vogelsoorten zo nauw verbonden met de mens als de Wilde Eend. Het ‘Jaar van de Wilde Eend’ biedt dan ook bij uitstek gelegenheid voor een breed publiek om mee te doen aan onderzoek aan deze soort. Dit kan op allerlei manieren en elke bijdrage is welkom. Het volgen van tomen (eendengezinnen) en regelmatig noteren hoeveel kuikens er nog

over zijn, vormt de kernactiviteit in het ‘Jaar van de Wilde Eend’. Hiervoor kan de ‘KuikenTeller app’, die speciaal voor dit doel is ontwikkeld, worden gedownload (update verschijnt begin 2020). Het registreren van legfels en bijhouden van nestsucces kan via het Nestkaartenproject van Sovon. Tellingen van de verhouding tussen mannetjes en vrouwtjes, het liefst op verschillende momenten gedurende het jaar, kunnen worden ingevoerd op Waarneming.nl. Alle benodigde informatie, inclusief telinstructies en links naar diverse apps, kunt u vinden op de website www.jaarvandewildeeend.nl. Wij hopen samen met u de Wilde Eend in 2020 een duwtje in de rug te kunnen geven.

Zijn er nu meer mannetjes of vrouwtjes??

Martin Stevens

Het ‘Jaar van de Wilde Eend’ wordt georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Neem voor meer informatie contact op met Erik Kleyheeg (erik.kleyheeg@sovon.nl).

Excursie Bikbergen

Arie Vlasblom

Op initiatief van Poul Hulzing en Huub Casander verzamelde zich op zondag 1 december om 8 uur 's ochtends een grote groep vogelaars op de parkeerplaats bij restaurant 'De Goede Gooier' tussen Huizen en Blaricum. De ochtendexcursie zou vooral door bos en deels over hei gaan, dus hadden we onze telescopen thuisgelaten. Dat was maar goed ook, want juist de nacht ervoor was er een einde gekomen aan een prachtige lange herfst met veel kleuren en zon. Het had gevoren en er hing een dichte grijze mist over de Tafelbergheide.

Desondanks was de stemming goed in de groep, waarin ook veel beginnende vogelaars aanwezig waren. Het eerste deel zou vooral bestaan uit het waarnemen van vogels op gehoor, wat een goede oefening is. Ikzelf vind luisteren naar vogels het moeilijkste onderdeel van deze leuke hobby. Poul vroeg ons dan ook om zo stil mogelijk te zijn, wat iedereen braaf deed.

Het gebied waar we doorheen wandelden ligt in de hoek van Huizen, Naarden en Blaricum en is grotendeels eigendom van het Goois Natuurreservaat. Hoewel dit voor mij bekend terrein is, was het toch verrassend mooi en deels ook nieuw. Dit mede doordat zowel Poul, Huub als Pieter Bogaers veel achtergrondinformatie gaven over de geologie en historie van dit deel van het Gooi.

Zo bleek het bos relatief jong te zijn, er is zelfs een lange tijd kaalslag in het Gooi geweest. Het Gooi zonder bos! Een weidse blik vanaf de Tafelberg op de toenmalige Zuiderzee was toen mogelijk. De naoorlogse berken zijn nu bijna allemaal op hoge leeftijd en vallen successievelijk om. Dit levert een verandering in het bos op, met veel dood hout en nieuwe biotopen. De bomen die de berken opvolgen (vooral zomereiken) krijgen het echter moeilijk door verschraling van de pleistocene

Bikbergen, zondag 1 december 2019

Hilde Veenstra

zandrug, die het Gooi nu eenmaal is. Poul wist in een mooi betoog hierover uitleg te geven en allen maakten we ons zorgen over de menselijke invloed op de natuur (denk aan stikstofuitstoot en verzuring). In dit opzicht een echte verdiepingscursus.

Natuurlijk was er door de deskundige leiding veel te genieten en vooral te horen. In het begin Boomklevers, Boomkruipers, Bonte Spechten, Roodborsten, Winterkoninkjes, Merels, Kool- en Pimpelmezen. Verder Buizerds en overvliegende Grauwe Ganzen en Kolganzen. Toegegeven: geen bijzondere soorten, maar door de andere manier van waarnemen, met andere zintuigen, toch heel uitdagend.

In de loop van de ochtend werd het wat lichter en we bewonderden een groot nest hoog in een Douglas spar, vermoedelijk van een Havik. Huub toonde ons een dode beuk waarin vaak een Bosuil huist en vertelde

over het Bosuilonderzoek.

De route verliep van Bikbergen en Crailo via landgoed Oud-Bussem naar het IJzeren Veld (holle weg). Aan een akkerrand kregen we tips over mogelijke waarnemingen van passanten in de wintermaanden, zoals Sijsjes en Kruisbekken. Het gedrag, de beweeglijkheid en het silhouet van vogels in combinatie met de plaats van waarneming (de 'JIZZ') kunnen de determinatie van een vogel ook bij slechte zichtsituaties mogelijk maken. Kijk, aan zulke tips heb je veel! Plots vloog uit een hulstbosje een Houtsnip op, zodat we toch nog een bijzondere waarneming kunnen vermelden.

Het was een heerlijke ochtend, een beetje fris, maar er was ook tijd voor een kop meegebrachte koffie. De stemming was opperbest en na een ronde over de Tafelbergheide waren we terug bij de parkeerplaats. Iedereen was het erover eens, dat dit zeker voor herhaling vatbaar is.

Broedplaatsen van Huiszwaluwen

in de regio Eemland, het Gooi
en de Vechtstreek in 2019

Dick A. Jonkers

Al sinds enkele decennia wordt het onderzoek naar de broedplaatsen van Huiszwaluwen in de regio Eemland, het Gooi en de Vechtstreek door mij gecoördineerd. Tegelijkertijd is geprobeerd om voor deze soort aan bescherming te doen en er voorlichting over te geven. Met ingang van 2020 leg ik mijn coördinatorschap voor het huiszwaluwenonderzoek om gezondheidsredenen neer. Dat geldt ook voor mijn taak als coördinator van de Werkgroep Zwaluwenonderzoek. Wel zal ik ondersteuning blijven bieden en op een lager pitje doorgaan met dit onderzoek. Hierbij dank aan allen die geholpen hebben bij al het zwaluwenwerk. Zonder hun trouwe hulp had dit niet tot deze resultaten geleid.

Onrust

Zoals iedere jaar sloeg de onrust toe. Er zijn elk jaar weer factoren die van belang zijn voor de aantallen broedparen van de 'witkontjes' in ons land. Op een groot deel van die factoren kunnen we geen enkele invloed uitoefenen. Wat wel kan is proberen het de Huiszwaluwen zo goed mogelijk naar de zin te maken. Helaas zijn er nog steeds mensen die ze als broedvogel trachten te weren. "Ze schijten alles onder" is dan het argument. Een plankje onder het nest monteren om de uitwerpselen op te vangen kan echter al veel overlast voorkomen. Hoe dan ook, er was bij anderen weer blijheid toen de eerste silhouetten van de Huiszwaluwen in april verschenen in het zwerk. Die nam toe, toen in de weken erna steeds meer groepjes rondvlogen in gebieden, waar ze voorheen ook genesteld hadden. Al met al zag de situatie er niet ongunstig uit. Een onzekere bepalende factor was onder andere het weer dat

van belang is bij de nestbouw en de robuustheid van het nest. En hoe zou het verder gaan met de voedselvoorziening, het broedsucces en het aantal jongen dat ging uitvliegen?

Weersomstandigheden

Dankzij de maandelijksse weeroverzichten van het KNMI in De Bilt was het mogelijk een beeld te schetsen hoe de weersituatie was tijdens het Huiszwaluwenseizoen. In april was er een zuidoostelijke stroming met droog, warm en zonnig weer. Mei kenmerkte zich door een koele, vrij droge en warme weersgesteldheid. In juni was het extreem warm, nat en zeer zonnig. Het weer in juli is te omschrijven als een maand met een koele eerste helft, die warm, droog en vrij zonnig was, gevolgd door een periode met extreme hitte. In augustus bleef het warm en zeer zonnig. Het zal zonder meer duidelijk zijn dat het uitzonderlijke weer zijn uitwerking moet hebben gehad op het broedproces.

Nestjongen op de Hilversumse Meent Ruud den Hartog

Andere populatie-beïnvloedende factoren

Elk jaar moet weer worden afgewacht hoeveel Huiszwaluwen terugkeren in Nederland. Bovendien is het nog maar de vraag of er dan geschikte nestelplaatsen aanwezig zijn. Gunstige plekken kunnen overwoekerd zijn door klimplanten. Ook zijn er plekken die door het schilderen in een andere kleur niet meer worden geaccepteerd, of anders zijn geconstrueerd. Voorts moet er in de omgeving voldoende geschikt nestmateriaal aanwezig zijn. Wanneer het bouwsel klaar is, wordt het afwachten of het nest goed aangehecht is en bij uitzonderlijk hoge temperaturen niet losraakt en op de grond terecht komt.

Problemen in 2019

Zowel uit het onderzoeksgebied als elders uit het land waren meldingen van natuurlijke nesten die van de aanhechtingsplaats op de grond waren

Huiszwaluw

Hugo Weenen

gevallen.

In de periode waarin de eitjes gelegd zijn, waren er waarschijnlijk weinig problemen. Die ontstonden in 2019 pas in juni voor de in het nest aanwezige jongen. In het tijdvak erna ook bij de jongen die het nest nog niet verlaten hadden. Uit het bovenstaande valt op te maken, dat de jonggeborenen, en zelfs volwassen vogels het niet gemakkelijk gehad hebben. Er waren berichten over veel dode jongen in nesten en hijgende volwassen zwaluwen en grote jongen vooraan in de nestopeningen. Desondanks zijn er nadien diverse meldingen van tweede broedsels. Op verschillende plekken zijn nesten weggestoken en is er geschilderd. Gelukkig zijn er op een aantal plaatsen ook wel plankjes aangebracht onder nesten om overlast door uitwerpselen te voorkomen. Huismussen kraakten soms kunstnesten. In Vreeland zijn op een plek waarschijnlijk nesten gepreedeerd door een Kerkuil (mededeling Wim Fokker). Per dorp of stad (je) is op de topografische kaart de gemeentegrens aangegeven. Controleurs geven de adressen op van de locaties, waardoor dubbeltellingen uitgesloten zijn. De gemeente Weesp ging dit jaar aan kop met maar liefst 275 broedparen. Dat is bijna een verviervoudiging van het aantal ten opzichte van 2018, toen 71 paren werden vastgesteld (Jonkers, 2019). In de bebouwde kom van Weesp waren het er dit jaar 76, waarvan het voorkomen zich beperkte tot de 'Schildersbuurt'. Opvallend is dat de Huiszwaluwen ontbraken in de nieuwe wijken. Daar zijn potentieel wel veel nestplaatsen aanwezig in daknokken met bakstenen muren en witte, overhangende gootlijsten. Het is

aannemelijk om te veronderstellen, dat dit geen reële vooruitgang is, maar het gevolg van de wisseling van de wacht en de daarmee gepaard gaande komst van een nieuwe teller. Deze heeft het telgebied uitgebreid, waardoor nieuwe locaties kwamen bovendien. Een bijzondere nestplek in het buitengebied van Weesp hadden de Huiszwaluwen die zich op een agrarisch bedrijf binnenin een gebouw vestigden tegen de gordingen, de balken van het dakgebint. Een gedeelte tweede plaats was er voor de combinatie Muiden/Muiderberg en Eemnes met 145 paren. Eemdijk nam met 118 paren de derde plaats in. Langs de Eem worden in toenemende mate verbouwingen uitgevoerd en er vindt nogal eens functieverandering plaats van de agrarische bedrijven. In plaats daarvan komen er huizen voor particulieren, die graag in het buitengebied willen wonen. In Blaricum nestelden in de wijk Blaricummeent nu 32 paren. Wanneer de laatste bouwphase daar in 2020 (?) is afgerond zullen er hopelijk nog meer Huiszwaluwen gaan broeden. Het aantal broedparen van de kolonie aan de boerderij die zich in polder De Kampen bevindt, nam af. Of er een verband is met de aanwas in de Blaricummeent aan de andere zijde van de A27 zal in de toekomst moeten blijken. Aan de leefomstandigheden rond de boerderij is niets veranderd. De nesten in Hilversum komen,

net als in voorgaande jaren, geheel voor rekening van de woonwijk Hilversumse Meent. Het aantal nesten dat per plaats is aangetroffen, staat vermeld in **figuur 1**. In 'Vogels van het Gooi' (Moolenbeek in Jonkers & Prins, 2017) wordt vermeld dat vooral plaatsen langs de randmeren, waaronder Muiden en Huizen, een voorkeur hebben. Die keuze zou veroorzaakt worden door grote aantallen muggen en andere insecten, die zich daar ophouden. Voor Huizen lijkt het doek inmiddels gevallen te zijn. Zie **figuur 1**. De bebouwing in deze plaats biedt te weinig

Figuur 1. Aantal nesten per dorp/stad

Dorp/stad	Aantal nesten 2019 (2018)	Toe- of afname
Ankeveen	44 (44)	geen
Blaricum	40 (20)	+
Eembrugge	13 (12)	+
Eemdijk	118 (40)	+
Eemnes	145 (118)	+
's-Graveland	14 (14)	geen
Hilversum	78 (82)	-
Hollandsche Rading	6 (5)	+
Huizen	8 (10)	-
Kortenhoef	39 (45)	-
Loenen a/d Vecht	49 (38)	+
Loosdrecht	? (45)	onbekend
Muiden/Muiderberg	145 (171)	-
Naarden	46 (25)	+
Nederhorst den Berg	34 (22)	+
Nieuwersluis	19 (24)	-
Nigtevecht	39 (51)	-
Vreeland	28 (40)	-
Weesp	275 (71)	+
Totaal	1140 (877)	+

plekken die aantrekkelijk genoeg zijn om tot vestiging te besluiten. Helaas zijn er dit jaar geen telgegevens beschikbaar van Loosdrecht. Het aantal bewoonde nesten is wel genoteerd, maar de controleur kon de gegevens niet meer terugvinden. In onderstaande figuur wordt in categorieën het aantal bewoonde nesten vermeld dat op de locaties met broedplaatsen is aangetroffen. In de categorie met 1 of 2-10 nesten bevonden zich de meeste locaties.

Figuur 2. Grootte van de Huiszwaluwkolonies tussen Vecht en Eem 2019 (2018)

1	2-10	11-25	26-50	51-100
88(106)	100(129)	17(17)	6(6)	2(2)

Kunstnesten onder de Stichtse Brug

Op 19 en 20 maart 2019 zijn een tiental kunstnesten en nestaanzetjes gemonteerd onder de brug van Rijksweg A27, op de grens van het Gooimeer en het Eemmeer (De Vink, 2019). Aan de zijde van het Eemmeer werd een grote berg klei gedeponeerd, waar de Huiszwaluwen bouw materiaal konden verzamelen voor het afwerken van het nest. Om te voorkomen dat deze zou uitdrogen en met kruiden begroeid zou raken, was deze berg afgedekt. Gedurende het broedseizoen werd de klei, die gedeponeerd was aan

de waterrand van het Eemmeer modderig gehouden. De Huiszwaluwen hebben de voorzieningen nog niet ontdekt, want de nestelvoorziening heeft nog niet geleid tot broedpogingen en vestigingen. Toch is de kans daarop in de toekomst niet ondenkbaar. Als er gebroed gaat worden, zal dit succes ertoe leiden dat ook elders in ons land dergelijke nestelplekken aangebracht zullen of kunnen worden. In de Blaricummeent, de zuidwestelijk ervan liggende nieuwbouwwijk in aanleg (hemelsbreed op een afstand van zo'n 1750 meter), vestigden zich dit jaar spontaan enkele tientallen paren.

Zwaluwtilen

Ook dit jaar was de zwaluwtil in het Nautisch Kwartier in Huizen weer bezet. Er is in zeven kunstnesten gebroed, waarvan bij vier nesten in september nog werd gevoerd. Het is niet duidelijk hoeveel vervolgbroedsels er hebben plaatsgevonden. Opmerkelijk was de signalering van een paar dat zelf aan nestbouw begon. Hopelijk is dit de aanzet tot een ontwikkeling van meer van dit soort gevallen. Een leuk feit is, dat dit seizoen in totaal tien nesten in gebruik zijn geweest, waarvan er dus in zeven is gebroed.

Samenvatting

Met en weten. Het enige wat we met zekerheid kun zeggen is, dat er meer zwaluwen in 2019 hebben gebroed dan in

2018. Er liepen allerlei zaken door elkaar heen, die invloed zullen hebben gehad. Factoren die een behoorlijke impact hadden zijn geschetst. Het blijft van belang om voor de monitoring succes- en faalfactoren vast te leggen. Hierdoor wordt het mogelijk om trends te onderkennen. Het geven van voorlichting bij mogelijke overlast door uitwerpselen is aan te bevelen.

Medewerkers

Eneco, P. Bakker, F. Bakker, R. Beskers, G. Bieshaar, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, W. Fokker, W. Gorter, L. de Groot, E. de Groot, D.A. Jonkers, W. Langendorff, R.G. Moolenbeek, M. Pieren-Olijhoek, K. Pranger, P. Schut, A. van Soest, S. Staps, H. van Tol, N.J. van Tol-Coljee en M. van der Weyden.

Bronnen

- De Vink, C., 2019. Huiszwaluwen onder de Stichtse Brug. *De Korhaan* 53(2): 28-29.
- Jonkers, D.A., 2019. Huiszwaluw tellingen in 2018 bij de kolonies tussen Vecht en Eem. *De Korhaan* 53(2): 6-7.
- KNMI, 2019. Maand- en seizoenoverzicht.
- Moolenbeek, R., 2017. Huiszwaluw Melkstaartje: in Jonkers, D. & F. Prins, *Gooise Vogels. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken*: 120-121.

Kleurenpracht van de Huiszwaluw in de volle zon

Wim Smeets

Lijmbes-eter in de knoei

Carel de Vink

Op de lijst van Nederlandse Rode Lijsters staan twee heuse lijsters: de Kramsvogel (gevoelig) en de Grote Lijster (kwetsbaar). Twee forse lijsters. De Kramsvogel krijgt als trekvogel en overwinteraar regelmatig aandacht in De Korhaan. Dat die soort ook in Nederland broedt, mag hier wel even kort gememoreerd worden. Al neemt het aantal broedgevallen van de 'krammen' gestaag af na een piek in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw. In 1984 en 1985 zijn er ook broedgevallen in Het Gooi vastgesteld (Jonkers et al., 1987). Maar inmiddels worden hier geen broedsels meer vastgesteld. Dat ligt anders bij de Grote Lijster. Die zien we juist nauwelijks in het winterseizoen. Als broedvogel echter kunnen we hem in afnemend aantal begroeten langs onze heidevelden, op landgoederen en in villawijken. Ook op begraafplaatsen en aan bosranden is de 'dubbele lijster' te verwachten.

Expansie gekeerd

Vanouds was deze lijstersoort een zeer schaarse broedvogel in Nederland. Vanaf het einde van de negentiende eeuw vond er expansie vanuit het oosten plaats. Het oudst bekende broedgeval in onze streken vond plaats in 1868 in Eemnes. Er volgde geleidelijke toename. Rond 1970 werd geschat dat er tussen Vecht en Eem sprake was van ongeveer 200 broedparen (Alleyn et al., 1971). Dat aantal kunnen we ons nu niet meer voorstellen. In 1987 wordt melding gemaakt van 25-50 broedparen (Jonkers et al., 1987). De huidige broedvogelinventarisaties laten zelden meer dan een of twee broedparen zien per gebied. Een paar gunstige uitzonderingen: Einde Gooi in 2015 met 6 en Wester- en

Grote Lijster

Jan van Gastel

Bussummerheide (2016) met 8 territoria. Als broedvogel verdween de 'Grauwe Lijster' bijvoorbeeld uit het Laegieskamp en van de Laapersheide. In veel andere, vanouds bezette gebieden, is hij onregelmatig nestelend aanwezig. Niet voor niets staat hij op de alarmlijst!

Speuren op 'waarneming.nl' geeft weinig spectaculairs te zien. Slaapgroepen tellen bij ons zelden meer dan 20 exemplaren (sinds 2015: zeven data met 21 tot 25 exemplaren in juli tot september). Dat moet vooral rond 1980 wel anders geweest zijn. Helaas zijn dergelijke gegevens niet ingevoerd. Zelf zag ik op 25 juli 1971 net buiten ons gebied een aantal van 40 op een slaaplocatie bij Soest. Dergelijke groepen, soms wel meer dan honderd, zijn na het broedseizoen nog te vinden in de Gelderse Achterhoek en Twente; ook nog in het noorden en uiterste zuiden van Limburg. Daar liggen ook de grootste broedconcentraties. Het zijn ook de plekken waar in de winter sprake is van wintergroepen. Bij ons komen we in de winter maar enkele overwinteraars tegen. De herfst- en voorjaarstrek zorgt nog weleens voor een verrassing, evenals plotselinge verplaatsingen bij een vorstival. Uit eigen aantekeningen noem ik de trek van 60 exemplaren over Laren op 9 november 1996; 90 in één groep over Bussum op 22 april 1998 en een vorstvlucht van 28 daar tijdens ijzel op 2 januari 1996. Toch wel allemaal 'oude' gegevens. Na 2005 kom ik tijdens de herfsttrek slechts eenmaal

een waarneming van 20 exemplaren bij Trektelpost Corversbos tegen (14 oktober 2013); alle andere trekaantallen liggen lager.

Al is de Grote Lijster een schaarse broedvogel en wintergast, toch behoort hij bij de vroegste lentezangers. Al op nieuwjaarsdag en zelfs al rond kerst valt zijn 'verkorte' Merelzang te horen. Voluit, en niet murmelend zoals bij andere vroege zangers. Hoog in een boom, liefst in het volle zonnetje. Zo leerde ik hem ook kennen als tienjarig, beginnend vogelaartje. Zijn gewoonte om ook bij slecht weer zo'n hoge zangplaats te kiezen, heeft hem bij de Britten de bijnaam 'Stormcock' bezorgd. Als een torenhaan torent hij boven het landschap uit. Zijn Duitse en Engelse naam verwijzen, evenals zijn wetenschappelijke naam, naar zijn voedingsgewoonte: *Turdus viscivorus* (eter van maretak). Hij is een van de weinige vogels die de witte bessen van de 'mistletoe' eet en zo helpt bij het verspreiden van deze parasitaire plant. Vandaar 'mistlethrush' en 'Misteldrossel'. In historische Romeinse geschriften wordt daarover een spottende opmerking teruggevonden: deze vogel draagt bij aan zijn eigen ondergang; hij verspreidt de bessen waarvan lijmbes gemaakt wordt om (met lijmbes) vogels te vangen!

Hoge bomen, lage begroeiing

Zijn broedgebied bestrijkt vrijwel heel Europa tot de Wolga. In het zuiden vormt de Middellandse Zee de grens; ten

Grote Lijster

Jan van Gastel

zuiden ervan wordt wel overwinterd. In het noorden blijven de kuststreek van Noorwegen en het gebied ten noorden van de poolcirkel ongebruikt, al meldt de Europese verspreidingskaart het broeden op IJsland. Naast een Noord-Afrikaanse, komt ook in Azië een ondersoort voor, die zuidwaarts tot in Nepal broedt. Net als bij ons staat in Groot-Brittannië de Grote Lijster op de Rode Lijst vanwege een afname in de laatste vijftig jaar. Ook net over onze landsgrenzen neemt de Grote Lijster af. Voor een deel wordt dat verklaard door zijn foerageergedrag: al broedt hij in hoge bomen, zijn voedsel zoekt hij op de grond. Liefst op ietwat vochtig grasland of akkers met lage begroeiing. Eventueel in lage heide. Doordat minder vee buiten graast, is het areaal hooiland toegenomen. Vergrassing van de hei, verdroging van graslanden, verruiging van natuurgebieden, het omzetten van weiland naar natte, nieuwe natuur ofwel naar maisakkers, het speelt hem bepaald niet in de kaart. Het zal niet meevallen om het tij te keren.

Heldhaftige verliezer

Broedde de Grote Lijster vroeger ook nog in stadsparken en villatuinen, nu zien we dat minder en minder. Niet dat dit alleen maar negatief is. Duitse publicaties melden dat de stadse nesten minder natuurlijk materiaal bevatten; in toenemende mate wordt gebruik gemaakt van 'rommel': plastic, ballonresten, papier, draden, waarin jonge vogels verstrikt raken en zo aan hun einde komen. Het nest wordt hoog in een stamvork gebouwd. Eind februari zitten de eerste vrouwtjes op 4 of 5 eieren. De zang verstomt prompt, om kort weer op te bloeien in geval van een tweede broedsel in de loop van mei. Het stilvallen van de zang maakt het inventariseren lastig. Wanneer onze Vogelwerkgroep eind maart aan de slag gaat, zingt er al bijna geen enkele Grote Lijster meer. Het is dan opletten of de droge ratel van het mannetje de aanwezigheid van een territorium verraadt. Beide vogels voeren de jongen. Insecten, inclusief rupsen en larven, maar voornamelijk wormen en

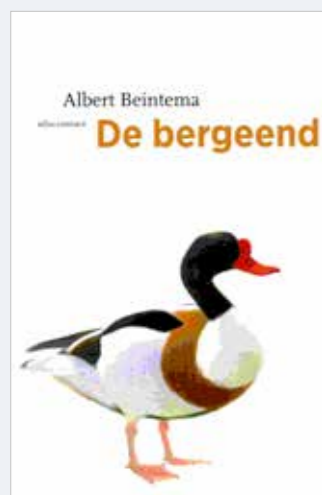
ook wel slakken vormen het voedsel. In de herfst volgt de overstap naar bessen. Een overwinteraar kan heel fanatiek zijn voedselboom of -struik verdedigen, zelfs tegenover Gaaien en Eksters. Die trouwens ook in de lente bij het nest de volle laag krijgen. Kon de *Turdus viscivorus* zijn landelijke positie ook maar zo heldhaftig verdedigen! Voorlopig blijft hij de enige die de naam lijster draagt onder onze Rode Lijsters.

Bronnen

- Alleyn, W.F. et al., 1971. *Avifauna van Midden Nederland*, Assen.
- <http://s1.sovon.nl/ebcc/ea/?species1=12020>
- <https://app.bto.org/birdfacts/results/bob12020.htm>
- <https://www.brodowski-fotografie.de/beobachtungen/misteldrossel.html>
- <https://gooi.waarneming.nl>
- Jonkers, D.A. et al., 1987. *Vogels tussen Vecht en Eem*, Hilversum.

Wijnhoven, H., 2019.
De Turkse tortel.
Uitgeverij Atlas Contact.
Amsterdam/Antwerpen.
ISBN 9789045040363,
integraalband, 208
bladzijden, prijs € 22,99,
e-book € 14,99.

Beintema, A., 2019.
De bergeend.
Atlas Contact, Amsterdam/
Antwerpen.
ISBN 9789045039428,
paperback, 200 bladzijden,
prijs € 24,99,
e-book € 14,99.

De Turkse tortel

Hay Wijnhoven

besproken door Dick A. Jonkers

Het verhaal over de Turkse Tortel begint eind jaren zestig van de vorige eeuw. De schrijver is dan met de fiets op de terugweg van het halen van een zak kippenvoer bij een meelfabriek in de omgeving van Venlo. Op de laad- en losplaats met gemorste graankorrels signaleert hij een groep duifjes die daar rondscharrelt en die hij niet kent. Hij neemt de lezer mee naar die tocht en deelt zijn belevingswereld van toen en gaat op zoek naar gegevens. In de Prisma Vogelgids uit 1968 (5e druk 1968) wordt zijn aanwezigheid zelfs gemeld. Midden-Limburg bleek het begin van de kolonisatie in ons land. Hierna wordt ingegaan op de eerste waarnemingen vanaf 1947, mogelijke en zekere broedgevallen en de hierna optredende periode van populatiegroei en inburgering. In 2015 wordt een bezoek gebracht aan Istanbul. De naam van de vogel is Turkse Tortel, hoewel hij Turkije vermoedelijk niet op eigen kracht heeft bereikt. De oorsprong ligt in India, maar zij werden

elders ook gehouden als kooivogels. Ze broeden daar in de buitenwijken. De binnenstad is vooral bezet door Palmtortels, ook nazaten van kooivogels. De interesse omtrent het voorkomen van de Turkse Tortel neemt in de beginjaren zeventig van de vorige eeuw af. De auteur heeft zich ten doel gesteld de historie van de soort voor het nageslacht vast te leggen. Op de aan elkaar verwante duiven en tortels en zustersoorten wordt nader ingegaan. Een hoofdstuk heeft als titel 'Balkantortel'. Het heeft betrekking op gegevens over de populatie op de Balkan en niet op een aparte soort. De monografie bevat nog tal van andere aspecten over het boeiende leven van deze immigrant. Een uitgebreide literatuurlijst biedt de mogelijkheid om bronnen te raadplegen. De auteur is van professionele kunstenaar en maakt wetenschappelijke tekeningen. Het gehele werk is dan ook verlicht met enkele tientallen in zwart-wit afgedrukte schetsen.

De bergeend

Albert Beintema

besproken door Dick A. Jonkers

In twaalf hoofdstukken worden onderwerpen behandeld, waaraan de auteur aandacht heeft besteed tijdens zijn Bergeendenonderzoek. Een greep uit de inhoud. Deze opvallende eend, die hier en daar de volksnaam 'bonte eend' heeft gekregen, zal men niet snel over het hoofd zien. In tegenstelling tot andere eenden is er vrijwel geen verschil tussen de seksen. Wat weten we eigenlijk van deze soort? Op bepaalde punten wijkt hij af van andere eenden en hij bezit kenmerken, die in de richting van ganzen wijzen. Een ervan is het formaat, dat meer op dat van een gans lijkt. Reden voor onze oosterburen om

hem als 'Brandgans' te bestempelen. De soorten van het geslacht *Tadorna* waartoe hij behoort en de verspreiding daarvan over onze aarde wordt beschreven. In Noordwest-Europa zijn het de zones met kust, die het merendeel van de broedparen herbergen. Daar nestelen zij in holtes van allerlei aard. Die moeten zich dan in ons waterrijke land wel ruim boven het grondwater bevinden om problemen in de broedtijd te voorkomen. Interessant om te lezen is onder andere de poging die is gedaan om na te gaan, of door middel van biologisch archeologisch onderzoek was vast te stellen, of vóór de middeleeuwen al Bergeenden in de

Lage Landen aanwezig waren. Eenden zijn immers vanouds jachtbuit geweest van onze voorouders. Konijnen ook, maar die zijn in de middeleeuwen geïmporteerd. Konijnenholen zijn in Nederland de favoriete nestelplek voor de Bergeenden. Wanneer hun botten niet tussen de vondsten van jachtbuit werden aangetroffen, zou dit een aanwijzing kunnen zijn voor het ontbreken vóór de komst van het konijn. In een hoofdstukje over namen wordt ingegaan op hoe hij aan zijn naam is gekomen. Zo ook, dat hij een weide-, water-, of wadvogel kan zijn. Een tipje van de sluier over het Bergeendenvoedsel wordt opgelicht in het onderhavige boek, want wat hij nuttigt

in deze landschapstypen is verrassend. De jaarcyclus van de Bergeend op Schiermonnikoog, waar het onderzoek plaatsvond, wordt beschreven, evenals de omvorming van wintergroep naar broedcommune. Het gedrag en de handelingen die daarbij plaatsvinden komen aan de orde. Het fenomeen rui-trek wordt uitgelicht evenals het konijnenbeheer.

Moss, S., 2019.
Het winterkoninkje, een
biografie.
Ambo/Anthos, Amsterdam.
ISBN 9789026349799,
hardcover, 216 bladzijden,
prijs € 20,99,
e-book € 12,99.

Het winterkoninkje

Stephen Moss

besproken door Dick A. Jonkers

Het is een uitstekend idee geweest om een Nederlandse vertaling uit te brengen, gebaseerd op het oorspronkelijke Engelse manuscript van 'The Wren'. Er volgt een levensbeschrijving van dit kleine vogeltje, dat het hele jaar door in Nederland aanwezig is. Het overgrote deel van de mensen kent zijn naam, maar daar is dan ook wel alles mee gezegd. Hoewel zijn gedrag geheimzinnig is, heeft hij zich desondanks een plek veroverd binnen de menselijke cultuur, in de literatuur, het volksgebruik en verhalen. In werk van vermaarde Engels schrijvers wordt de Winterkoning ten tonele gevoerd. Ook blijkt uit tal van feiten dat het vogeltje een behoorlijke plek heeft veroverd binnen de samenleving. De dreumes speelt een rol in een sage. In de volksmond heeft hij in het Vlaamse en Nederlandse taalgebied minstens zestig streeknamen gekregen. Opmerkelijk is, dat hier spreekwoorden en gezegden over hem ontbreken. Op de Britse Eilanden is het met ongeveer acht miljoen broedparen de talrijkste broedvogel. In ons waterrijke land gaat de Wilde Eend aan kop met minimaal 650.000 tot 1.1 miljoen paren. De auteur verwondert zich, dat men geen idee heeft dat het kleine vogeltje zich zo dicht

in ieders nabijheid bevindt. Het is met zijn opvallend gedrongen uiterlijk, en schuin omhoogstekend staartje niet te verwisselen met andere kleine vogels. Het kruip-door-sluip-doorgedrag is kenmerkend, net als het ratelende geluid. 's Winters en in de lente zoeken zij voedsel op de bodem onder dichte begroeiing. Dit gedrag zorgt ervoor dat ze daar in die periodes opvallen. De schrijver memoreert in zijn inleiding, dat hij intussen bijna vijftig jaar tussen de Winterkoningen leeft, maar hen nooit de aandacht heeft gegeven die ze verdienen. Hierna maakt hij per maand een ontdekkingsstocht door hun leven. Elke periode begint met een fraaie kleurenschets. Ook op andere plekken staan nog afbeeldingen, al dan niet in kleur. In maart bijvoorbeeld is een kleurenpagina opgenomen met afbeeldingen van een aantal zangvogeleieren. Op die pagina is rechtsonder in de hoek een weergave te vinden van het petieterige eitje van de kleine dreumes. Het geheel is een veelzijdige verzameling van wetenswaardigheden, waarin verder nog citaten, gedichten en dergelijke zijn verwerkt.

Het broeden van Nijlganzen in nestkasten tussen Vecht en Eem

R.G. (Rob) Moolenbeek

Over het broeden van Nijlganzen (een zogenaamde exoot uit Afrika) in nestkasten is weinig bekend. Allereerst komt de Nijlgans nog niet zo lang voor in ons werkgebied. Medio jaren 70 van de vorige eeuw werden de eerste Nijlganzen in ons werkgebied gezien en kort daarop volgden de eerste broedgevallen (Jonkers *et al.*, 1987). De 's-Gravelandse landgoederen en het Ankeveense plassenengebied herbergden de eerste broedparen, maar inmiddels komen zij overal in ons werkgebied voor. Broeden vindt plaats in boomholtes, oude roofvogel-, Blauwe Reiger- of Ooievaarsnesten en onder struiken en boomstronken bij water. De broedduur is 28-30 dagen en broeden kan het hele jaar door plaatsvinden met een piek in het voorjaar.

In Ankeveen hoorde ik zo'n jaar of tien geleden voor het eerst van het broeden van Nijlganzen in een Torenavalkenkast. Ook broedde hij daar in latere jaren soms in een Bosuilenkast met een ronde

opening aan de voorzijde (mededeling Hans Schouten). Onvoorstelbaar dat het hen lukt om in zo'n vliegkat te vliegen en een hele klus voor de jongen om daar dan uit te komen. In 2017 had ik in het vroege voorjaar een Torenavalkenkast opgehangen op het terrein van hovenier Cees Schouten. De kast bleef dat jaar onbezet. In de wintermaanden van 2017/18 werd er met regelmaat een paartje Torenavalken gezien. En op 18 mei 2018 trof ik bij controle een drietal eieren aan. Toen ik eind juni weer controleerde was ik verbaasd. Er vloog geen Torenavalk, maar een Nijlgans uit de kast en in de kast lag een tiental eieren. De Nijlgans had de Torenavalk verdreven maar ik voelde me niet geroepen om hem te verdrijven. Dit wordt soms elders in het land wel gedaan. Toen ik in augustus weer controleerde bleek dat de kast verlaten was. Ik nam aan dat de jonge Nijlgansjes de sprong van 8 meter naar beneden gewaagd hadden. Ook in 2019 was de Nijlgans weer present. Op 23 maart 2019 trof ik bij controle een vijftal eieren aan,

op 23 april was dit gegroeid tot 10 eieren. In juli controleerde ik de kast nogmaals en trof de kast nog vol dons (zie foto) aan. In het nestkastenverslag over 2019 van Ronald Beskers (2019) las ik dat er een broedgeval in een kast in Nigtevecht heeft plaatsgevonden. Ik houd me aanbevolen voor nieuwe meldingen.

Nijlgans

Yvette Kusters

De auteur met een handvol nijlganzendons in Ankeveen

Vogeltreffers

van Paul van der Poel

Vogels fotograferen is voor mij altijd bijzaak geweest en voortgekomen uit het feit dat ik materiaal wilde hebben voor de vogelherkenningscursus. Daarbij is het hoofddoel het gedrag en de habitat van soorten vast te leggen. Dat betekent proberen in het veld de vogels te betrappen en zo goed mogelijk te fotograferen. Hoofdzakelijk is tegenwoordig Klapeksters en hun voedsel in de winterperiode. Soms wordt de winter onderbroken met een bezoek aan warmer oorden, bij voorkeur daar waar klauwieren voorkomen.

< Klapekster op de Tafelbergheide
19 december 2019

>> Het is een gelukje wanneer er weer eens een echte invasie van Pestvogels is. Dat was het geval in 2006 toen we net naar Huizen waren verhuisd. We konden in onze tuin deze aansprekende soort zien.
Huizen, 23 januari 2006

Vanwege het jaar van de Wilde Eend werden er bijzondere foto's gevraagd. Uit de foto's die ik instuurde koos Paul Keuning de foto, die ik de tekst "zal ik eens aan je staart trekken" gegeven heb.

Begin 2019 werden we bij de tuinvijver verblijd met de aanwezigheid van een 1ste winter Grote Gele Kwikstaart. Iedere ochtend voor zonsopgang landde deze vogel daar om naar voedsel te zoeken. 3 februari 2019

De Grauwe Gans

R.G. (Rob) Moolenbeek

Wat weten we eigenlijk van de Grauwe Ganzen in ons werkgebied? Na een decennialange vervolging waren zij halverwege de vorige eeuw uit ons werkgebied verdwenen.

Pas eind jaren 70 vonden de eerste broedgevallen weer plaats (Jonkers et al., 1987). Vermoedelijk van vogels uit Flevoland. Meestal denken we dat het standvogels zijn die het hele jaar min of meer op een en dezelfde plaats verblijven. Doordat zij ook in het voorjaar en in de zomer op de weilanden grazen, worden zij door de boeren als concurrent [lees schadelijk] gezien.

Ringonderzoek bij de Grauwe Gans heeft er in ons werkgebied nog nauwelijks plaatsgevonden dus hoe ze zich verplaatsen is niet goed bekend. Wel worden ze in redelijke aantallen onder andere in Ankeveen en

omliggende gebieden geschoten. En Natuurmonumenten probeert in het Vechtplassengebied zoveel mogelijk nesten te verstoren. Toch zijn er daar plekken aan te wijzen waar jaarlijks vele tientallen jongen uitvliegen. In de Eempolders en omgeving worden af en toe Grauwe Ganzen geringd en soms krijgen deze vogels een donkergroene nekband met inscriptie om.

Van een zo'n vogel weten we zijn levensgeschiedenis. Groen FHZ werd als jong geringd op 7 juni 2010 in de Putterpolder bij Nijkerk. Daar wordt hij tot eind december 2011 regelmatig afgelezen. Daarna volgen waarnemingen

Geringde Grauwe Gans Harry de Klein

uit Eemnes met af en toe een uitstapje naar Flevoland, Arkemheen of Hoogland. Vele tientallen waarnemingen van deze vogel komen tot en met 31 maart 2019 uit de Eempolders. Dit geval bevestigt het beeld dat het veelal standvogels zijn. Dat er toch ook Scandinavische trekvogels naar Nederland komen kon ik bevestigen op Texel. Een tweetal Grauwe Ganzen met blauwe nekbanden las ik daar rond kerst 2018 af. Zij waren in het noorden van Noorwegen in juni 2017 en 2018 geringd en overwinterden dus op Texel. Dat er nu ook noordelijke vogels naar ons werkgebied komen wordt duidelijk uit onderstaand verhaal.

Geringde Grauwe Gans Harry de Klein

Zweedse Grauwe Gans in de Hilversumse Meent

Harry de Klein

Op zondag 10-11-2019 kreeg ik een telefoontje van Gérard Buhr met de vraag of ik eens wilde uitkijken naar een Grauwe Gans met een blauwe halsband in de Hilversumse Meent. Het was hem niet gelukt om de code af te lezen en hij hoopte dat het mij wel zou lukken. Ik had geen telescoop bij me maar wel mijn compactcamera met een flink zoombereik. Toen ik een uurtje later de vogel terugvond en er een paar plaatjes van maakte, bleek de code 4-26 te zijn. Voor lezers die niet bekend zijn met de manier van

afbeelden het volgende: de eerste letter of het eerste cijfer staat haaks op de twee laatste cijfers/letters. De code wordt dan opgegeven als 426 en daar hoort ook nog de kleur halsband bij, die in dit geval dus blauw was. Op de site www.geese.org heb ik bij thuiskomst de code ingevoerd en daarbij bleek het beestje geringd te zijn in Kvismaren, Zweden. Hij was gesekest als man en de ringdatum was 20 juni 2019. Hij moet ook nog een pootring hebben met nummer SVS-92V02754 maar aangezien de vogel bleef liggen in het gras heb ik die niet

Geringde Grauwe Gans Harry de Klein

gezien. Normaal gesproken lees ik jaarlijks zeven of acht halsbanden af maar dat gaat eigenlijk altijd om gemerkte Kolganzen. Dit was in de ongeveer 15 jaar dat ik dit doe pas mijn tweede gemerkte Grauwe Gans. Toen ik hierover Rob Moolenbeek inseed vroeg hij me er een stukje aan te wijden voor De Korhaan en dit is daarvan het resultaat. En vogelt u op de Hilversumse (Boven) Meent, let op deze gans en meldt hem op www.geese.org als u hem ziet. Zo kunnen we zien of hij in het voorjaar weer vertrekt naar Zweden.

Wat was interessant in de vogelbladen?

Samengevat door Paul Keuning

De Dompheorn jrg. 53(3) sept. 2019

Natuur- en Vogelwacht 'De Vijfheerenlanden'. Jolanda Lemcke komt er rond voor uit dat ze misschien niet zoveel vogelkennis heeft. Maar ze raakt wel geïnspireerd door het lezen van 'Een bevlogen jaar', van Arjan Dwarshuis. Een jaar waarin hij vol overgave en ontberingen zijn wereldreis beschrijft om het wereldrecord-soorten-vogels te breken. Eye opener in dit boek is het aantal vogels dat in de gevaarzone zit. Zijn missie is dan ook aandacht en geld vragen voor de bescherming van vogels. Zelf zag Jolanda in de Camargue een stel Zwarte Ibis van dichtbij. Mooie foto! Engbert en Gina van Oort van STORK ringden de drie jonge Ooievaars die opgroeiden in het nest bij de Schaapskooi in Schoonrewoerd.

De Grauwe Gans jrg. 35(2) dec. 2019

Vogel- en Natuurwacht Flevoland. Erna Koelman telde samen met anderen de vogels in het Oostvaardersveld. Een pas 3,5 jaar geleden ontwikkeld nieuw natuurgebied, dat ter hoogte van de Kleine Praambult, oostelijk van de Praamweg ligt. Staatsbosbeheer hoopte het voor de vogels aantrekkelijk te maken met de aanleg van een gevarieerd landschap. Dat is gelukt als je de beschrijving van

Koelman leest. Met jaarlijks tussen de 112 en 125 soorten is dit voor vogels en vogelliefhebbers zeker een aantrekkelijke plek. Jan Boshuizen en Ton Eggenhuizen ontdekten een eerste broedgeval van de Wespandief in Flevoland voorbij Almere Poort. Hugo Wieleman over de telpost Kromslootpark. De Z-W punt van Flevoland is een aangewezen plek waar je stuwing kunt verwachten. De vogels trekken in het voorjaar van Muiderberg naar het Kromslootpark. Op een mooie dag in april zie je gerust de Zwarte en de Rode Wouw, Smellekens, Blauwe en Bruine Kiekendieven, 5000 Graspiepers en tientallen Regenwulpen in een paar uur aan je voorbijtrekken. En in het Gooimeer langs het Zilverstrand zitten eind augustus geregeld tientallen Geoorde Futen. De lijst met recente waarnemingen beslaat vier pagina's en is indrukwekkend.

Het Jubileumnummer van de Grauwe Gans 2019

Op 14 december 2019 bestond deze club alweer 35 jaar, een felicitatie waard. De mijlpaal werd groots gevierd in het cultureel centrum KAF met stands van vogel- en natuurbeschermingsorganisaties en vertegenwoordigers van optische apparatuur. Sprekers in de grote zaal konden rekenen op een groot gehoor. Onder anderen Nico de Haan, Arjan Postma en Arjan Dwarshuis wisten hun publiek te boeien. Ook werd het jubileumnummer uitgereikt aan de commissaris van de Koning, de heer Leen Verbeek. Dit ruim 40 pagina's dikke nummer is in drie maanden uit de grond gestampt en getuigt van de grote veranderingen in het landschap van deze vogelrijke provincie. Maar liefst twee vogel-jeugdclubs telt deze vogel- en natuurwacht, maar de nieuwe aanwas vanuit deze jeugdgroepen valt nog wat tegen. Vogelringer Ton Eggenhuizen meldt dat een Cetti's Zanger in het vangnet geen zeldzaamheid meer is. De Flevolandse populatie wordt geschat op ca. 1000

broedparen. Wim Sluijs portretteert drie generaties gepassioneerde vogelaars. Hugo Wielemans, pas 17, heeft een nieuwe trektelpost in het leven geroepen, dichtbij de Hollandse Brug. En zou jij de Siberische pieper herkend hebben? Hugo wel.

De Kruisbek jrg. 62(5) nov. 2019

Vogelwacht Utrecht. René de Waal staat niet alleen geregeld met fraaie foto's in 'De Kruisbek', hij geeft nu ook een van zijn favoriete locaties prijs. Een plek waar de Karekieten, de Rietzangers en de Blauwborsten goed benaderbaar zijn. Hij beschrijft de 'Delta Schuivenbeek', een van het Nijkerkernauw door een strekdam afgescheiden ondiepte, waar 's winters de Grote Zaagbekken en Nonnetjes rustig poseren voor je lens. Hoe je daar komt? Bij de laatste rotonde voor de brug vanaf Nijkerk, neem je de eerste afslag en kom je op de Zomerdijk. Parkeer je auto/fiets in de buurt van het Puttensgemaal en ga rustig zitten langs de dijk. Bram Rijksen komt er in zijn artikel eerlijk voor uit: hij twichtte dertig jaar lang vogels. Van de Ivoormeeuw in 1986 tot en met de Bergheggenmus, die hij in 2016 noteerde en tekende. Nu geniet hij ook van de mooie soorten die hij rond zijn woonplaats Houten waarneemt, minstens net zo leuk! Guus Peterse spotte de Oostelijke Vale Spotvogel op 13 oktober 2019 bij Wijdewormer. Irene Schuller schrijft over de Erfvogelwerkgroep. Haar advies om meer vlinders en vogels aan te trekken

in je tuin is: doe die hortensia's weg, ze maken meestal geen nectar aan. Kijk dan op de site van vlinderhof.com wat je daarvoor in de plaats kunt zetten.

De Kieft jrg.43(4) dec. 2019

Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'. Het bestuur is boos omdat een nog groter deel van de schaarse natuur ingezet wordt voor woningbouw en sportterreinen. Ico van Dijk zet de belangrijkste gegevens van de vogeltellers op een rijtje: maar liefst 37 mensen deden mee aan de mussentelling. Duidelijk werd dat de Huismussen een duidelijke voorkeur hebben voor veel groen, dus in het landelijk gebied met lintbebouwing. Ook de vooroorlogse wijken met veel groen en klimop op het huis doen het goed. De naoorlogse wijken scoren het minst. 'Gewone soorten tellen, als de Wilde Eend en de Spreeuw'. Dit levert verrassende resultaten op: de Wilde Eend is sinds 1990 met 30 tot 40% afgenomen. Het aantal Spreeuwen kelderde sinds 1980 zelfs met 70 procent!

Voor de wintertelling 2018/2019 gingen 63 tellers op pad. De Smient is in de Zaanstreek de aanvoerder met ruim 145.000 exemplaren. Het aantal exemplaren van de Grauwe Gans was 88.000 stuks, tienduizend meer dan het jaar daarvoor. Weidevogelbeheer: de Grutto en de Roerdomp maken zware tijden mee in het Wormer- en Jisperveld, met uitzondering van die bij de paar boeren met agrarisch natuurbeheer.

Limosa jrg. 92(2) 2019

Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie en Sovon. Jan van der Winden onderzocht de 'Visdieven in het IJsselmeergebied'. Voor de afsluiting in 1932 een dynamische plek met aanvoer van zoet water in de zoute Zuiderzee. Regelmatig werden ondiepten overspoeld met zilte zeestromen en zo bleven die plekken onbegroeid, pionierbiotopen die ideaal zijn voor de Visdief. Nu de beroepsvissers niet meer mogen vissen op spiering op de paaiplaatsen, gaat de auteur met een zevental onderzoekers na of de Visdieven geholpen zijn met nieuwe, kale eilanden. Het dichtgroeien daarvan is niet te voorkomen, zelfs niet met een toplaag van zand of het verwijderen van de begroeiing. De reproductie van

de Visdieven was wisselend over de jaren, maar voldoende. R. Kleefstra en H. Schekkerman tonen in hun artikel 'De krombekken van de Westhoek' aan, dat dit stukje Waddenzee voor de kust van Friesland heel belangrijk is als opvetplek voor Krombekstrandlopers. Bruno J. Ens onderzocht met vier coauteurs waar onze Scholeksters overwinteren. Het blijkt dat ze niet ver wegtrekken.

Limosa jrg. 92(3/4) 2019. Themanummer Sahel

Om dit ruim 100 pagina's dikke nummer samen te vatten zou ik enkele pagina's nodig hebben. De voor onze trekvogels belangrijke zone tussen de Sahara en het tropisch regenwoud van Afrika is maar enkele honderden kilometers breed. Minutieuze studies, waar onder anderen Teunis Piersma, Rob Bijlsma en Christiaan Both aan meewerkten gaven mij wel een nieuwe kijk op de Sahel. Wat we van de droogte in de jaren 80 onthouden hebben is dat deze strook savanne snel ontbost, niet alleen door droogte, maar ook door overbevolking en overbegrazing. Toch is er de afgelopen decennia weer voldoende neerslag gevallen om bomen, planten en insecten te laten gedijen. Tellingen van het aantal vogels in elke afzonderlijke boom tonen aan dat de strook waar maar 20 tot 60 cm regen valt per jaar het meest in trek is bij onze overwinteraars. En dan vooral de bomen met veel stekels en doornen, zoals de witte en paraplu acacia's. Raf Vervoort volgde de Kemphanen tot in Afrika en constateert dat in het Atlantisch kustgebied van de Sahel de ondiepe open waterplekken, zoals in de delta van de Niger, schaars worden. Een zorgelijke ontwikkeling voor de Grutto en de Kemphaan.

Het Vogeljaar jrg. 67(4) 2019

Tijdschrift voor vogelstudie en -bescherming. Marcel de Boer bespreekt de Nederlands vogelfamilies en is nu aangeland bij de steltlopers en ruiters. Wim Schuurman heeft zich verdiept in de dagboeken van Dr. H.A. Bernstein 'Eene rustlozen wetenschapper', die in 1859 door C.J. Temminck van het Leids Museum benoemd werd tot officiële verzamelaar van de natuurhistorie in de overzeese gebiedsdelen. De meeste vogelgidsen met beschrijvingen van vogels in alle kleuren en geuren van waar ook ter wereld, moesten nog geschreven worden. Dat pionierswerk werd met gevaar voor eigen leven door Bernstein in Nieuw-Guinea verricht. A. Sleuwoenhoek levert een boeiende beschrijving van zijn favoriete vogel: de Draaihals. Bijzonder mooie foto's van Jolanda Schultz.

De Dompheorn jrg. 53(4) dec. 2019

Hans de Braal roept de fotografen onder ons op om eropuit te trekken zodra er mooie winterplaatjes te maken zijn. Zijn mooie foto's versterken dit betoog.

Dutch Birding jrg. 41(5) 2019

Tijdschrift over palearctische vogels. Uit de inhoud:

- Identification of Mediterranean Flycatcher.
- Identification of hybrids Mediterranean x Black-headed Gull in Poland.
- Amerikaanse Tafeleend bij Zuidhorn januari tot maart 2016.

't Zwaalfje jrg. 8(2) najaar 2019

VWG Berkelland. Henk Leever constateert in zijn voorwoord dat de belangstelling voor excursies tanende is. Hebben we elkaar minder nodig in dit digitale tijdperk? In de rubriek 'Kennismaking met ...' vertelt Gerrie Slütter, ze woont in de buurt van Winterswijk, dat de grappigste vogelgebeurtenis de paring van Gierzwaluwen was. Dat zag ze in de Eempolders. F. Kouters meldt dat de EuroBirdWatch resulteerde in een recordaantal van 344 overtrekkende Buizerds. Daarvoor moesten ze wel de hele middag op de telpost blijven, want roofvogels trekken op thermiek die pas in de middag ontstaat. Twee waarnemingen in 2019 van zeldzame soorten in de regio: een Ralreiger en een Dwerguil. Dit uitje werd, ondanks een geluidsoptname, niet geaccepteerd door de CNDA.

De Tringiaan jrg. 42(3) sept. 2019
VWG Schagen e.o.

Roelf Hovinga houdt de bijzondere waarnemingen bij en constateert dat de Cetti's Zanger is doorgedrongen als broedvogel tot in de kop van Noord-Holland. De Bosuil blijkt zich thuis te voelen in de bosjes bij eendenkooi Oudesluis. Het aantal Grutto's lijkt wat minder te zijn in 2019. Verrassend wel dat de Veldleeuwrik na zeker 20 jaar terug is in het gebied 't Laeg. Paul van Els tipt ons om tijdens een wandeling de waargenomen vogels in te voeren in LiveAtlas. Daar kan je op diverse manieren aan meedoen: tel alles wat je tegenkomt of kam een vierkante kilometer helemaal uit. Je kan alleen soorten eenmalig aankruisen of je kunt daarbij de individuen tellen. Met drie ingevoerde parameters: telduur, afgelegde afstand en volledigheid worden deze lijstjes onderling vergelijkbaar, maar ze zijn geen vervanging van systematische broedvogeltellingen, het MUS- of het Watervogelproject.

Het laatste nieuws van de Cetti's Zanger in het Gooi

Rudy Schippers

Nieuw record

Eerder dit jaar (Schippers, 2019) konden we vertellen dat er bij ringstation Oud Valkeveen vermoedelijk drie Cetti's Zangers gebroed hebben en inmiddels kan daaraan toegevoegd worden dat we in 2019 maar liefst 44 verschillende Cetti's aangetroffen hebben. Voor die tijd hadden we in 2011 een waarschijnlijk broedgeval bij Oud Naarden en een recordaantal vangsten van 13 Cetti's in 2018. Een ongelooflijk nieuw record dus, wat een enorme expansie van deze soort illustreert.

Data-analyse

Deze grote aantallen boden een gelegenheid om de data nader te bekijken. Wat al snel opviel was dat er een groep vogels was met een vleugellengte tussen de 53 en 58 mm met een gemiddelde van 56 mm en een groep met vleugels tussen de 60 en 72 mm met een gemiddelde van 63 mm. De eerste groep had een gemiddeld gewicht van 11,3 gram (10,4-12,2 gr) en de tweede van 14,3 gram (12,7-16,1 gr). Bij het vergelijken van bekende meerjarige vogels met eerstejaars vogels viel ons op dat de staartpenen van oudere vogels duidelijk breder en steviger zijn dan die van de jonge vogels. Tijdens het broedseizoen bleek dat alleen de vogels met een kleinere vleugelmaat een broedvlek hadden en dus vrouwtjes moesten zijn. Dat geeft eveneens aan dat de mannetjes geen broedvlek hebben en dus niet mee broeden zoals bijvoorbeeld bij de Zwartkop, waar de mannetjes wel meebroeden. Daarmee werd het grote verschil aangetoond tussen de mannen en de vrouwen, waarbij de mannetjes gemiddeld 12.5% langere vleugels hadden en tegelijkertijd gemiddeld 26.5% meer wogen. Zo'n duidelijke seksuele dimorfie komt bij geen enkele andere Europese zangvogel voor. De combinatie van vleugellengte en gewicht maakt het hiermee ook buiten het broedseizoen mogelijk om het geslacht vast te kunnen stellen.

Polygamie

Bij het naslaan van de literatuur (Bibby, 1982) bleek dat bij vogels met een duidelijk seksuele dimorfie de mannetjes vaak meerdere vrouwtjes hebben. Bij onderzoek in Engeland, Frankrijk en Portugal werd vastgesteld dat bij de Cetti's Zanger polygamie de norm is, waarbij een mannetje tussen de twee en vier vrouwtjes kan hebben. Een monogame relatie van één vrouw per man kwam minder vaak voor.

Ook bij de Winterkoning is er een verschil in vleugellengte en gewicht waarbij het mannetje groter is dan het vrouwtje, hoewel minder duidelijk dan bij de Cetti's Zanger. En eveneens bij Winterkoningen zien we dat mannetjes meerdere partners kunnen hebben.

Terugkijkend op de data uit Oud Valkeveen bleek dat een Cetti's-man, die er al in 2018 zat, gedurende het hele seizoen 2019 al 12 keer is gevangen en dat vier andere mannen slechts één keer, aan het begin van het seizoen, zijn gevangen en daarna niet meer. Dat zou erop kunnen wijzen dat de drie vrouwtjes die op Oud Valkeveen gebroed hebben samen een man gedeeld hebben. Een van die vrouwtjes had ook nog een tweede broedsel en in totaal zijn er tijdens de CES-periode 11 jonge vogels geringd. Mogelijk is het drietal jonge vogels die begin augustus geringd zijn, afkomstig uit het tweede legsel of uit het omringende gebied.

Uit de literatuur (Bibby & Thomas, 2009) blijkt verder dat de ouders gaan ruïen nadat de jonge vogels het nest verlaten hebben, maar nog wel voor ze blijven zorgen. Jonge vogels blijven nog een tijdje rondhangen tot ongeveer half augustus, wanneer vooral de jonge vrouwtjes het gebied verlaten. Wat de mannetjes doen is minder duidelijk. Terugkijkend naar Oud Valkeveen bleek dat van de 23 Cetti's die in september en oktober voor het eerst gearriveerd en geringd zijn, er 18 vrouwtjes en slechts 5 mannetjes waren, wat deze selectieve dispersie bevestigt. Waar ze vandaan kwamen konden we

Cetti's Zangers

Paul van de Poel

helaas niet zien omdat ze niet geringd waren. Wat telkens opviel was dat veel Cetti's helemaal onderin het net zitten en het is daarom goed mogelijk dat we er een aantal gemist hebben bij netten die te hoog waren opgesteld.

Uitbreiding van het areaal

Het blijkt dat de Cetti's Zanger, die voor het eerst in 1968 in Nederland is waargenomen en waarvan voor het eerst in 1973 een broedgeval is vastgesteld, de laatste jaren explosief in aantal is toegenomen. Zo werden er in 2015 alleen al in de Biesbosch 745 territoria vastgesteld. Sinds die tijd is er door heel Nederland een verdere toename geweest en is de soort in Flevoland inmiddels (vrij) algemeen. Ook in het Gooi en in het Vechtplassengebied wordt hij op meer plaatsen gezien dan ooit tevoren, zoals de 13 territoria die eerder dit jaar door Dirk Prop op de website van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o. zijn weergegeven. Tijdens de laatste Sovondag van 30 november 2019 werd verteld dat de Nederlandse populatie geschat wordt op ongeveer 2500 paartjes met de grootste bolwerken in de Biesbosch en Zeeland. Met het zeer succesvolle broedseizoen van 2019 zou dat aantal (vooropgesteld na wederom een zachte winter) in 2020 weleens kunnen verdubbelen.

De Cetti's Zanger is een van oorsprong mediterrane soort die slecht tegen de kou kan. Ze kunnen uit een gebied verdwijnen bij temperaturen lager dan -3°C en het kan dan jaren duren voordat ze weer terug zijn. Wij zijn dus heel benieuwd wat het jaar 2020 ons zal gaan brengen. Ter illustratie: vanaf 2008 zijn er bij Oud Naarden jaarlijks enkele Cetti's geweest met een succesvol broedgeval in 2011.

Daarna duurde het tot 2017 voordat er bij Oud Valkeveen weer acht gevangen zijn. Vanaf 2008 tot heden zijn er in totaal 74 Cetti's geringd, waarvan 44 alleen al in het afgelopen jaar. In Flevoland is de Cetti's Zanger al langer vrij algemeen maar ook daar is de uitbreiding explosief. Zo werden er bij de Vogelringgroep De Grauwe Gans in Almere gedurende de afgelopen tien jaar in totaal 165 Cetti's geringd, waarvan alleen al 62 vogels in 2019. Bij deze ringgroep in Almere hadden ze dit jaar op 21 september zelfs een dagrecord van 14 Cetti's Zangers. In een onlangs verschenen artikel (Eggenhuizen, 2019) valt te lezen, dat hij uitkomt op een schatting van ca. 1000 broedparen voor heel Flevoland. Op dit moment is Vlieland de meest noordelijke locatie in Nederland waar hij bij het ringstation regelmatig gevangen wordt. Ook daar is de uitbreiding explosief, van in totaal 6 vogels in 2018 naar 41 in 2019. Vlieland is de meest noordelijke locatie op het Europese vaste land. De Cetti's Zanger is in Duitsland nog steeds zeer zeldzaam, maar daar komt waarschijnlijk binnenkort verandering in omdat hij inmiddels ook in de Millingerwaard sterk aan het uitbreiden is en dat gebied ligt net naast de Duitse grens. Alleen al in de Ooijse Graaf zijn de afgelopen 10 jaar 44 Cetti's Zangers van een ring voorzien.

Bramen en brandnetels

Cetti's Zangers zitten graag onderin struikgewas zoals wilgen en zijn daarom moeilijk te zien. Er is slechts beperkte informatie beschikbaar over nestplaatsen. Uit onderzoek in Jersey en Mallorca (Le Sueur, 1980) blijkt dat Cetti's Zangers het liefst broeden in lage braamvegetatie omringd door brandnetels of hoog

gras in de nabijheid van water. Het zou interessant zijn om na te gaan of dat bij ons ook zo is. De laatste jaren hebben we bij Oud Valkeveen een behoorlijke uitbreiding van het areaal aan zowel bramen als brandnetels kunnen zien, vermoedelijk veroorzaakt door een depositie van stikstof. Zou het mogelijk zijn dat de Cetti's Zanger het de laatste jaren zo goed doet door alle stikstof die in de natuur terecht komt? Een interessante vraag!

Tot slot

Voor verdere vragen over het bovenstaande of over Vogelringstation het Gooi kunt u terecht op vrs.hetgooi@gmail.com. Ook als u een dag mee wilt doen met de ringactiviteiten kunt u op dit adres een bericht achterlaten.

Literatuur

- Bibby, C.J., 1982. *Polygyny and breeding ecology of the Cetti's Warbler Cettia cetti*. *Ibis* 124(3): 288-301
- Bibby, C.J. & D.K. Thomas, 2009. *Sexual dimorphism in size, moult and movements of Cetti's Warbler Cettia cetti*. *Bird Study* 31(1): 28-34
- Eggenhuizen, T., 2019. Cetti's Zangers in het net. *De Grauwe Gans*, Jubileumuitgave [2019]: 16-19
- Jaarlijsten van vogelringstations in www.trektellen.nl
- Le Sueur, F., 1980. Some Cetti's Warbler breeding observations. *Bird Study* 27: 249-253
- Schippers, R., 2019. Het voorkomen van de Cetti's Zanger in Oud Valkeveen. *De Korhaan* 53(3): 15

Kleine Karekiet met geolocator op de rug en met een rode ring en een aluminium ring.

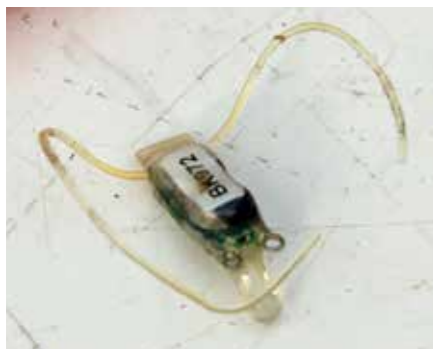
Een studie bij Kleine Karekieten met gebruik van geolocators

Rudy Schippers & Tijs van den Berg

In het artikel 'Wetenswaardigheden van de Kleine Karekiet' in De Korhaan van 2017 is een overzicht gemaakt van wat we zoal weten van de Kleine Karekiet en wat er verder nog onderzocht moet worden. De Kleine Karekiet is verreweg de meest talrijke zangvogel die aan de Gooimeerkust wordt geringd. Tegelijkertijd is het een soort waarvan we maar weinig weten over zijn verblijf gedurende de wintermaanden. Dat geldt niet alleen voor de Gooise Kleine Karekieten, maar voor heel Nederland en zelfs voor heel Europa.

Er bestaat een goed overzicht over de terugvangsten binnen Europa, vooral middels de data van ringstations. De situatie is een stuk minder duidelijk zodra ze de Middellandse Zee over zijn gestoken en vooral ten zuiden van Marokko komen. Ook kan het beeld van Europese terugvangsten gekleurd zijn door de verspreiding van ringstations: waar niet geringd wordt kunnen we ook geen terugvangsten verwachten. Jarenlang onderzoek in de Sahel, zoals beschreven in het boek 'Living on the edge' (Zwarts

Geolocator met bevestigingslus

et al., 2009) geeft aan dat veel zangvogels die in het riet voorkomen, zoals de Sprinkhaanzanger en de Rietzanger in groten getale naar de Sahel gaan maar dat de Kleine Karekiet daar nauwelijks gezien wordt. Waar gaan ze dan wel naar toe? Van de meer dan 17.000 Kleine Karekieten die vanaf 2006 bij de Gooimeerkust gevangen zijn, komen onze meest zuidelijke terugvangsten uit Spanje en Portugal. Van de meer dan 650.000 Kleine Karekieten die in de loop der jaren geringd zijn in Nederland, zijn slechts 14

Grootte van de geolocator

terugmeldingen bekend uit landen ten zuiden van Marokko. Ook zijn soortgelijke terugmeldingen van Kleine Karekieten die elders in Europa geringd zijn, beperkt.

Geolocator-onderzoek

Ringonderzoek heeft ons voor het beantwoorden van vragen over de trekroute en verblijfplaatsen in Afrika weinig te bieden. Daarom is gezocht naar een alternatieve methode door gebruik te maken van geolocators. Samen met het Vogelringstation De Haar te Haarzuilens is bij de Vogelwerkgroep het Gooi e.o. een voorstel ingediend om op die manier de trekroutes in kaart te kunnen brengen. Daarvoor zijn fondsen beschikbaar gesteld door het IJsvogelfonds van Vogelbescherming, het Dineke Sluijters Vogelfonds, de provincie Utrecht, het Prins Bernard Cultuurfonds en het Carel Nengerman Fonds. Daarnaast is eigen vermogen gebruikt van het VRS De Haar. Het gebruik van deze geolocators wordt in Nederland gezien als een dierproef. Dit soort projecten kunnen alleen maar worden uitgevoerd binnen een goedgekeurd protocol, waarvoor samenwerking gezocht is met Raymond Klaassen van de Rijksuniversiteit Groningen. Een van de wensen van Groningen was dat we de migratie van Kleine Karekieten zouden vergelijken met de trekroutes van de Bosrietzanger.

Volwassen Kleine Karekiet

Hans Hover

Beide vogels lijken sterk op elkaar, maar terwijl onze Kleine Karekieten naar West-Afrika gaan is van de Bosrietzanger bekend dat hij zich naar Oost-Afrika begeeft. Van onze Bosrietzangers zijn de trekroutes nog veel minder bekend dan die van de Kleine Karekiet.

Vorbereidingen

Ter verdere voorbereiding voor deze studie zijn er berekeningen gemaakt om in te schatten bij welke vogels we de grootste kans op een terugvangst zouden krijgen. Dit is belangrijk, omdat de gegevens van een geolocator alleen uitgelezen kunnen worden als deze weer van de vogel verwijderd wordt. Voor die berekening zijn data gebruikt van zowel Kleine Karekieten als Bosrietzangers die op Oud Naarden en Oud Valkeveen geringd zijn. Voor jonge vogels bleek dat de kans om ze terug te vangen klein was. De beste resultaten konden verwacht worden bij mannetjes van twee jaar en ouder. Vrouwtjes blijven dicht bij het nest en zijn daardoor moeilijker te vangen. De kans op

een terugvangst van deze mannetjes werd geschat op ongeveer 25%. Deze conclusie is vervolgens getoetst aan de hand van gegevens uit de landelijke database, die door het Vogeltrekstation in Wageningen ter beschikking is gesteld. Daaruit bleek dat de kansen op terugvangst voor de Gooise vogels vergelijkbaar zijn met de landelijke gegevens.

Nadat dit allemaal geregeld was, zijn er bij Migrate Technology in Engeland 40 geolocators besteld, waarvan 15 voor VRS De Haar en 25 voor VRS Het Gooi. Toen deze loggers in 2018 aangelegd moesten worden, zochten we naar vogels die in 2016 als eerstejaars geringd waren. Echter, de zware slagregens van 2016 bij Oud Valkeveen hadden veel slachtoffers geëist en uiteindelijk bleek er maar één vogel uit 2016 beschikbaar te zijn. Deze is van een logger voorzien en bleek ook nog de laatste vogel te zijn die in 2019 terug is gevangen. Gelukkig hadden we voldoende Kleine Karekieten van 3-5 jaar oud. In totaal zijn er daarvan 20 bij Oud Valkeveen van een logger voorzien. De

overige 5 loggers zijn bij een Bosrietzanger aangelegd. Voor het VRS De Haar was die verhouding 8 Bosrietzangers en 7 Kleine Karekieten. Om de vogels bij terugkomst beter te kunnen herkennen hebben we eveneens een rode kleurring aangebracht.

Geolocators bij terugkeer

Tot onze grote verrassing hebben we in totaal 12 Kleine Karekieten met geolocator terug kunnen vangen, waarvan 7 bij Oud Valkeveen. Dit succes was mede te danken aan de goed zichtbare rode ring van vogels die hoog in het riet zaten waarna er in de nabijheid een net werd opgesteld en bingo! Helaas is het niet gelukt om ook maar één Bosrietzanger terug te vangen, ook niet bij het VRS De Haar. Bosrietzangers overwinteren in Oost-Afrika. In het voorjaar van 2019 waren er aanhoudend zware regens in Griekenland en de Balkan. Mogelijk heeft dit ertoe geleid dat onze vogels elders een heenkomen hebben gezocht. We kregen ook nog een melding van een Kleine Karekiet met rode ring

nabij het Newport Hotel in Huizen. Het ringnummer correspondeerde met dat van een van onze vogels, maar helaas is het niet gelukt om hem te vangen. Ook uit Engeland kwam een melding van een Kleine Karekiet met een rode kleurring. Wij hebben contact opgenomen met ringers uit de omgeving die deze vogel hebben kunnen controleren. Helaas bleek dit een Britse vogel te zijn en niet een van 'onze' karekieten. Het feit dat we 12 van de 27 Kleine Karekieten terugkregen met loggers was ver boven verwachting. Vooral ook omdat eerdere pogingen met Kleine Karekieten in Finland, Duitsland, Tsjechië, Bulgarije en Spanje dicht bij een terugvangst van 10% zaten en in enkele gevallen zelfs helemaal niets opleverden. Daarnaast waren er terugvangsten waarbij de vogel onderweg zijn logger was verloren. Deze eerdere pogingen werden vooral gedaan met Zwitserse loggers van 0,6 gram terwijl wij een nieuw type geolocator van 0,36 gram konden gebruiken. Dit type was uitgerust met een langere sensor waarmee het licht beter opgevangen kan worden. Kleine Karekieten ruien in Afrika waarbij

Eerste jaar Kleine Karekiet

Jan van Gestel

het mogelijk is dat loggers met een korte sensor bedekt worden door de nieuw gegroeide veren en dus geen licht kunnen meten.

Data-analyse

De licht sensor van een geolocator registreert de daglengte aan de hand waarvan de breedtegraad bepaald kan worden. Met het vastleggen van de tijd van zonsopkomst en ook die van zonsondergang, kan de lengtegraad vastgesteld worden. De combinatie daarvan geeft bij benadering de positie van de vogel aan. Middels een serie metingen kan daaruit de trekroute bepaald worden. Omdat de lichtintensiteit iedere minuut wordt geregistreerd en de hoogste waarde van iedere 5-10 metingen wordt opgeslagen, wordt een grote hoeveelheid data verkregen. Van de 12 geolocators die we weer terugkregen bleken er maar 5 voldoende data te bevatten van zowel de heenreis als de terugreis. Van 7 geolocators hadden we alleen maar informatie over de heenreis. Dit komt omdat de levensduur van de batterij beperkt is: een grotere batterij zou

de logger te zwaar maken om te gebruiken bij deze kleine vogels. De analyse van de grote hoeveelheid aan gegevens is momenteel in volle gang. Het is een driejarig project dus we hebben nog even de tijd om daaraan verder te werken.

Het derde jaar

Bij 11 van de 12 vogels waarvan de loggers uit 2018 konden worden verzameld is in 2019 opnieuw een logger aangebracht, waarbij de rode ring is vervangen door een blauwe ring. De twaalfde vogel kwam pas op 21 juli opdagen en op dat moment waren alle loggers al gebruikt. Deze laatste vogel was moddervet met een gewicht van 15,5 gram tegenover een gemiddeld gewicht van 11,5 gram. Net zoals de andere vogels bleek hij in topconditie te zijn en is uit niets gebleken dat hij last gehad heeft van de logger op zijn rug. De bedoeling van het nogmaals aanbrengen van een geolocator bij dezelfde vogel is om na te gaan of die het jaar daarna opnieuw dezelfde route volgt of misschien een heel andere. Wij wilden in 2019 graag meer Bosrietzangers van een logger voorzien, maar helaas waren daarvoor bij Oud Valkeveen maar een viertal mannetjes beschikbaar. Bij het VRS De Haar hebben wel meer Bosrietzangers een geolocator meegekregen.

Tot slot

Voor verdere vragen over het bovenstaande of over het Vogelringstation het Gooi kunt je terecht op vrs.hetgooi@gmail.com.

Ook als je een dag mee wilt doen met de ringactiviteiten kun je op dit adres een bericht achterlaten.

Opmerking redactie: Zie ook de bespreking van Paul Keuning in dit nummer van het Themanummer SAHEL, Limosa 92(3-4), 2019 over dit onderwerp.

Bronnen

- Zwarts, L., R.G. Bijlsma, J. van der Kamp & E. Wymenga, 2009. *Living on the edge: Wetlands and birds in a changing Sahel*. KNNV publishing, Zeist.

Onverschrokken bestaan

Ronald Hermsen

De Putten tussen Petten en Camperduin

Ronald Hermsen

“Een happy end is vaak een kwestie van tijdig wegwezen” lees ik bij Koos van Zomeren in Alle vogels. Ik was dus te laat, die keer dat ik mijn telescoop had opgezet en keek naar de kolonie Grote Sterns in ‘De Putten’ bij Petten en Camperduin. Het is een komen en gaan van vogels en het luid krassende kerRICK is niet van de lucht (eufemisme). Volgens de ANWB-gids klinkt dit “als wanneer amalgaam in tand gedrukt wordt”. Bij mij komt een heel andere associatie boven: die van mijn aardrijkskundelerares op de middelbare school, die met krassend krijt – ingehouden woede vanwege het puberale gedrag van ons leerlingen? – iets op het bord schrijft wat ik waarschijnlijk niet heb overgenomen.

Het had zo'n mooie dag kunnen zijn. Over de dijk zonder visje, op de terugweg met vis. Onderweg maken de Grote Sterns elkaar soms het leven zuur doordat ze elkaars buit willen stelen. Maar goed, sterns doen wat sterns doen. Ze draaien, zwenken en vliegen in een sierlijke chaos

Grote Stern

door en om elkaar heen. Een levendige boel waarin ze elkaar allemaal een plekje lijken te gunnen en de meeste jongen uiteindelijk wel aan hun visje komen. Toen had ik dus op moeten stappen, want even later landt een Zilvermeeuw in de kolonie en pakt met zijn grote, gele snavel een van de pulletjes, om hem eens goed heen en weer te schudden, op de grond te smijten en te pikken. Ik volg de Zilvermeeuw ongeveer een uur. Het gegooi en gesmijt gaat maar door en ziet er klungelig uit. En al die tijd scheren de volwassen sterns luid krijzend en in duikvluchten vlak over hem heen. Maar dit exemplaar is stoïcijns en trekt zich hier niets van aan.

Jonglerende Zilvermeeuwen

Het jong kan blijkbaar niet in één keer naar binnen en zonder de scherpste van een roofvogelsnavel gaat het opdelen in hapklare brokken ook niet van een leien dakje. En dat ziet een juveniele Zilvermeeuw ook. Alsof zijn neus bloedt komt hij dichterbij, pakt snel het

verdwaasde pulletje van de adulte meeuw af en gaat ermee aan de haal. Vervolgens begint het gooi en smijterwerk opnieuw. Ik stel weer scherp op de volwassene meeuw en zie dat deze niet voor één gat te vangen is. Hij stapt op een ander Grote Sterngezinnetje af en grist daar wéér een jong weg. Opnieuw ouders in paniek. Weer gooien en smijten en pikken. Ik heb hem geen moment daadwerkelijk van het sterntje zien eten. En dat is nog maar wat ik zie, op één vierkante meter, in krap één uur tijd. Wat speelt zich hier verder allemaal af? Als ik daarover nadenk en deze lijn doortrek over de gehele broedperiode, visualiseer ik een massale slachtpartij met jonglerende Zilvermeeuwen, krijzende Grote Sterns en beurs gegooide, dode pullen. Het verbazingwekkendst vind ik echter dat alle vogels weer gewoon – maar heel alert – doorgaan met wat ze deden zodra de rust is weergekeerd. Het normale leven neemt zijn gang, tot het volgende incident. Ook dat behoort tot het normale leven. Een onverschrokken bestaan.

Gwendolyn Braun

Advertentie

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een particuliere kijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.

Er is een laadpaal geplaatst voor elektrische auto's.

Meer informatie op: www.heidehuisje.nl of 06-81525089

De Scholekster in de westelijke Eempolders een update

Jan Mooij

De Eempolder

Paul Keuning

De Scholekster is een van de weidevogels die nog steeds in de Eempolders in behoorlijke aantallen voorkomt. Dat is niet altijd zo geweest. Oorspronkelijk was de Scholekster een kustvogel. In de loop van de twintigste eeuw is hij steeds meer in het binnenland gaan broeden. Het is bekend dat in de jaren veertig enkele paren Scholeksters in de polders broedden. Toen de tellingen in 1973 begonnen broedden er al een flink aantal paren in de polders.

Uit de figuren 1 en 2 blijkt dat de aantallen tot ongeveer 1990 sterk bleven oplopen. Daarna zet een daling in tot ongeveer 2000, waarna de aantallen min of meer constant blijven. Rond 1990 begint in de westelijke Eempolders de landinrichting en het ligt voor de hand om hierin een verklaring voor de afname te zoeken. Toch ligt dit niet zo eenvoudig. Ook landelijk blijken de aantallen tot 1990 te stijgen en daarna te dalen. Dit wordt meestal vooral verklaard door een vermindering van het voedsel in de overwinteringsgebieden. Zowel in de Waddenzee als in de Delta nemen in die periode de beschikbare schelpdieren sterk af, onder andere door overbevinging en minder oppervlak aan droogvallende platen. Het is wel zo dat de afname in ons telgebied sneller gaat dan het gemiddelde in Nederland. Rond het jaar 2000 stopt de afname in de Eempolders abrupt. Sindsdien lijken de aantallen wel te schommelen maar ontbreekt een significante trend. Landelijk blijkt de Scholekster in deze periode nog steeds matig af te nemen. In dat opzicht gaat het bij ons dus duidelijk beter.

In figuur 4 is het aantal waargenomen Scholeksters in de periode mei tot en met juni uitgezet. Dit is ongeveer de broedtijd. Deze grafiek lijkt sterk op die van het totale aantal Scholeksters. De terugval na 1990 lijkt hier nog abrupter dan bij de totale aantallen. Ter vergelijking zijn ook de resultaten van het BMP-project van Sovon opgenomen. De instorting bij

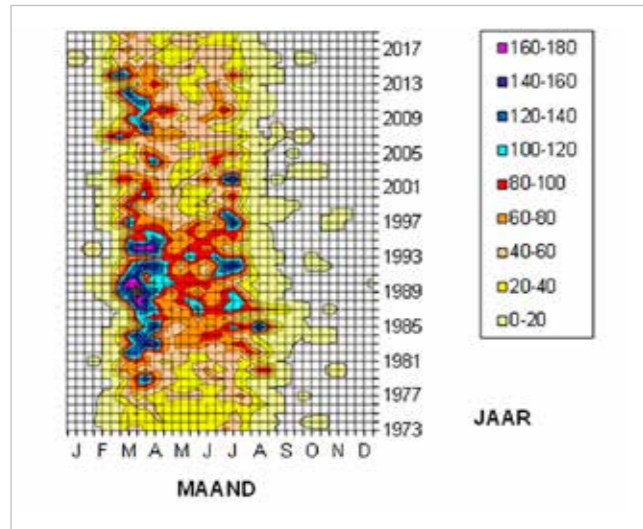
ons gaat veel sneller dan in Nederland in het algemeen. Dit suggereert dat er wel degelijk een effect is van de landinrichting rond 1990. Na het dieptepunt rond het jaar 2000 blijven de aantallen in de Eempolders min of meer constant, terwijl de BMP-index blijft dalen. Als we naar de dichtheid kijken blijkt die in de broedtijd in de telgebieden Noord en Zuid ongeveer

Scholeksters die luid 'tepietend' aandacht vragen

Hans Hover

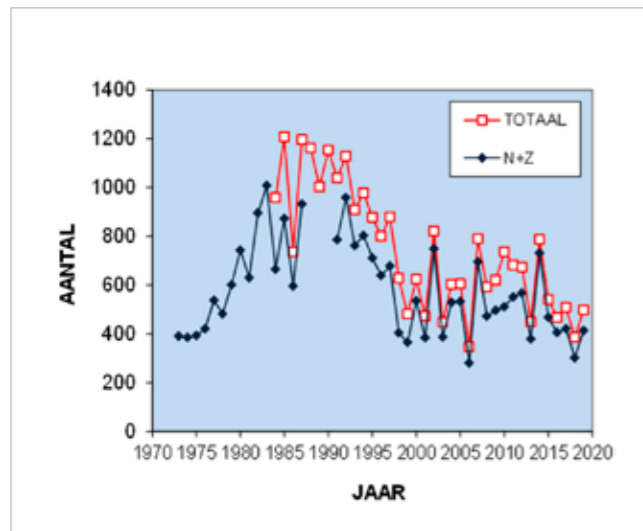
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Scholekster. Tot 1984 zonder de Oostermeent, vanaf dat jaar inclusief de Oostermeent.

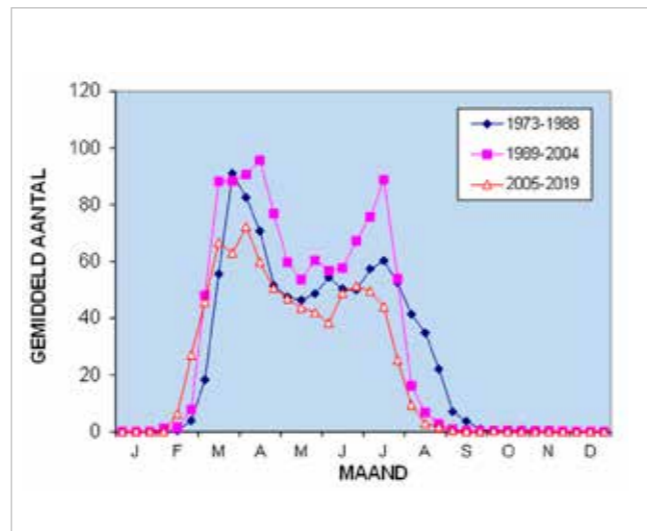
Vrouw en man, maar wie is wie?

Wim Smeets

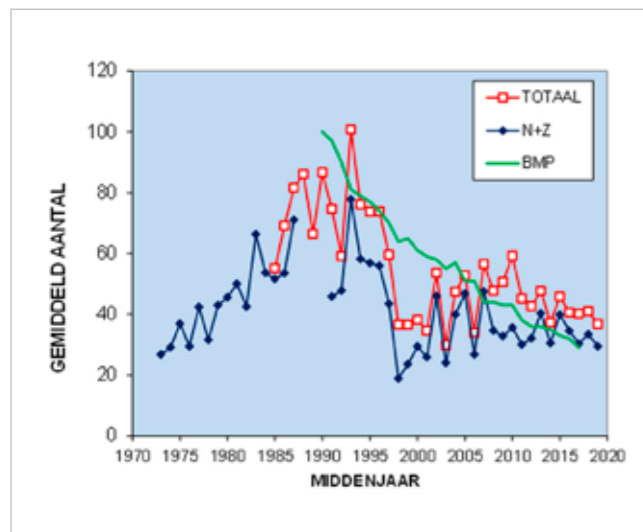
Figuur 2. Totaal aantal getelde Scholeksters per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

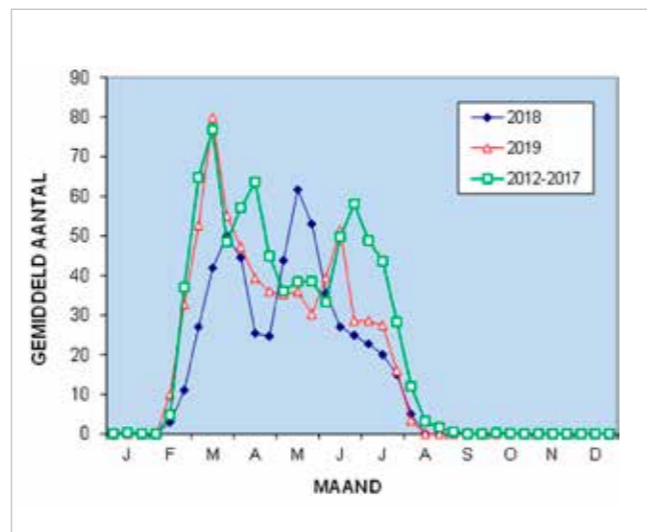
Figuur 3. Gemiddeld aantal Scholeksters per decade voor drie periodes van vijftien jaar voor de telgebieden Noord en Zuid.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Scholeksters in de periode mei en juni (broedtijd). De groene lijn geeft de ontwikkeling in Nederland volgens het BMP-project van Sovon.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Scholeksters in de loop van de jaren 2018 en 2019 vergeleken met het gemiddelde van 2012 t/m 2017.

hetzelfde. De aantallen in de Oostermeent zijn kleiner maar als we corrigeren voor het kleinere oppervlak van dit telgebied blijkt de dichtheid daar ongeveer twee keer zo hoog te zijn als in de rest van het gebied.

De figuren 1 en 3 laten zien dat er van september tot en met januari vrijwel geen Scholeksters in de Eempolders worden waargenomen. Tegenwoordig gaan de aantallen vanaf half februari snel stijgen. Het blijkt overigens dat de aankomst van de vogels in de loop der jaren wat is vervroegd. Eind maart of begin april wordt een maximum bereikt. Daarna nemen de aantallen wat af tot half mei en volgt een tweede, lagere piek in juni of juli. Dan volgt een daling en tegenwoordig zien we eind augustus meestal de laatste Scholeksters in de polders. De vertrekdatum is in de loop van de jaren naar voren geschoven. In het begin van de tellingen verdwenen de Scholeksters pas eind september. Overigens is een vervroeging van de vertrekdatum ook geconstateerd bij de Grutto en de Tureluur.

De grotere aantallen in maart suggereren dat in die periode naast onze eigen broedvogels ook Scholeksters die elders broeden zich verzamelen in de Eempolders, die in die periode vaak

behoorlijk nat zijn. Het kan echter ook zijn dat we te maken hebben met Scholeksters die nog niet broeden. Scholeksters leven lang en het duurt vaak vele jaren voor ze in staat zijn om een broedterritoire te veroveren. Ik heb niet kunnen vinden hoe deze vogels in het binnenland reageren als ze geen kans krijgen om te broeden. Mogelijk gaan ze dan weer terug naar hun winterverblijf aan de kust. Ik kan mij niet herinneren dat er later in het broedseizoen nog groepen Scholeksters in de polders aanwezig zijn die kennelijk niet broeden. Als de Scholeksters net aangekomen zijn, zie je zulke groepen wel. We zouden daar de komende jaren toch eens op moeten gaan letten.

In een vorig artikel heb ik de gevolgen van de droge zomer van 2018 besproken. Ook de zomer van 2019 had een erg warme en droge periode. Daarom vergelijk ik in figuur 5 de verdeling over het jaar van 2018 en 2019 met de gemiddelde verdeling voor de jaren 2012 tot en met 2017. Het blijkt dat zowel in 2018 als in 2019 de Scholeksters duidelijk eerder vertrokken dan in normale jaren. Dit is niet onbegrijpelijk. Scholeksters voeden zich in de polders vooral met regenwormen, die ze vangen door met hun snavel in de grond te boren. Dat gaat natuurlijk veel moeilijker als de grond droog en

hard is. Opvallend is dat het vroegere vertrek hoofdzakelijk in het telgebied Zuid voorkomt. In normale jaren is dat juist het gebied waar het langst Scholeksters aanwezig blijven.

In het algemeen kan een vroeg vertrek een aanwijzing zijn dat het broeden mislukt is. Als Scholeksters niet meer voor hun nageslacht hoeven te zorgen, vertrekken ze naar de kust. Of dat ook in de laatste twee jaar geldt is niet duidelijk. Het zou kunnen dat de jongen door het warme weer sneller groeiden en dus eerder vliegvlug werden. Aan de andere kant is een gebrek aan voedsel natuurlijk geen reden om snel te groeien. Alles bij elkaar ben ik bang dat 2018 en 2019 geen beste jaren voor de Scholeksters waren.

Literatuur

- Jonkers, D.A., R.A. Kole. & J. Taapken (red.), 1987. *Vogels tussen Vecht en Eem*. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Beintema A., O. Moedt, & D. Ellinger, 1995. *Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels*. Schuyt en Co., Haarlem.
- Mooij, J., 2019. Het effect van een droge zomer op weidevogels in de Eempolders. *De Korhaan* 53(1): 27-29.

Smullen van een zoetwatermosseltje

Wim Smeets

Grote Bonte Specht drinkt boomsap

Loes en Paul van der Poel

Ondiepe holtes in berk met uitstromend sap
Paul van der Poel

In de familie waartoe de spechten behoren zijn er diverse soorten die drinken van de opstijgende sapstroom in bomen. Zo zijn er vier soorten in Amerika, de 'sapsuckers', die voornamelijk van dit sap en de erop afkomende insecten leven. Daardoor worden zij in de bosbouw als ongedierte beschouwd. In ons land is de Grote Bonte Specht een vogel die zich in het voorjaar nog weleens laaft aan boomsap. Hiertoe maken ze met enkele snavelhousen ondiepe holtes op enkele centimeters van elkaar. In extreme gevallen worden ringen rondom de stam van de boom gemaakt op een onderlinge

afstand van zo'n 10 centimeter. Rond half maart 2019 zagen we hoe een man Grote Bonte Specht op een tak gezeten diverse keren 3 tot 5 keer stevig pikte in de stam van de berk in onze voortuin, waarna hij de kop iets schuin hield met de snavel tegen de boom om te drinken. Op zich bijzonder om dat vanuit je luie stoel te kunnen observeren, maar nog meer bijzonder om te zien hoe later Vinken en Koolmezen die plekken bezochten om ook te drinken van het sap. Het blijft verbazend hoe vaak leuke dingen in je directe omgeving te zien zijn!

PROGRAMMA

Meer informatie en geactualiseerde informatie over excursies en lezingen op de website. Voor sommige excursies en weekenden moet men zich aanmelden, ook dat staat op de website aangegeven. Voor gewone excursies is aanmelden niet nodig. Als een excursie wordt afgelast of als er wijzigingen zijn, dan staat dat uiterlijk de avond tevoren vóór 18.00 uur op de website.

Zondag 15 maart 2020:
Landje van Geijssel en Waverveen,
excursie o.l.v. Antje van Slooten en Irma Hornsveld. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. De Grutto's zijn weer terug!

Donderdag 19 maart 2020:
Algemene Ledenvergadering en lezing 'De Zwarte Specht op de Brabantse Wal',
aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.
Algemene Ledenvergadering, Jaarverslag en jaarrekening 2019, Jaarplan 2020 en begroting. De vergaderstukken vind je t.z.t. op de website.
Na de pauze de lezing: 'De Zwarte Specht op de Brabantse Wal' door Christian Brinkman.

Zondag 22 maart 2020:
De Stulp,
o.l.v. Piet Spoorenberg en Joke van Velsen. Vertrektijd: 7.30 uur vanaf dagcamping 'De Kuil van Drakensteyn'. De zingende Boomleeuwerik kondigt (hopelijk) de lente aan.

Donderdag 26 maart 2020:
Fotografiegroep: Roofvogels en Kraanvogels,
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.
Beelden van leden van roofvogels; lezing over Kraanvogels door Hilde Veenstra.

Vrijdag 3 t/m zondag 5 april 2020:
Voorjaarsweekend Schouwen,
aanmelden via de website.

Donderdag 9 april 2020:
Contactavond vogelgeluiden,
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR. Iedereen die zijn kennis van vogelzang en vogelroepjes wil opfrissen is deze avond van harte welkom.

Zaterdag 11 april 2020:
Vogelzang,
excursie o.l.v. Wouter Rohde. Aanvang: 5.30 uur bij de parkeerplaats Oude Meentweg voorbij beeldentuin 'De Zanderij' ('s-Graveland). De vogelzang barst weer los. Voor wie er vroeg uit is, is dit een oefening in luisteren (en stil zijn).

Maandag 13 april 2020:
Einde Gooi,
excursie o.l.v. Irma Hornsveld en Han Westendorp. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf de parkeerplaats naast restaurant 'De Rading' op de Noodweg. We gaan wandelen in dit prachtige oude bosgebied. Spechten en zangvogels roepen volop. Een excursie die zeer geschikt is voor wie recent de cursus heeft gedaan.

Zaterdag 18 april 2020:
Zwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Vertrektijd: 9.00 uur vanaf de Haven van Huizen, parkeerplaats Nautisch Kwartier.

Donderdag 23 april 2020:
Lezing 'De Klapekster'
door Paul van der Poel, aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.

Maandag 27 april 2020:
Nachtgalen in de Kennemerduinen,
excursie o.l.v. Margreet Bijpost. Vertrektijd: 5.30 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Zie de website.

Dinsdag 28 april t/m 5 mei 2020:
Buitenlandse reis Extremadura,
opgeven is niet meer mogelijk.

Zondag 10 mei 2020:
Diemer Vijfhoek,
excursie o.l.v. Margreet Bijpost. Vertrektijd: 7.00 uur vanaf het parkeerterrein van de Maxis bij Muiden. Onbedoelde natuur van grote schoonheid.

Donderdag 14 mei 2020:
Fotografiegroep: eigen werk,
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur, Infoschuur GNR.
Foto's van excursies; high key, low key en zwart-wit beelden van leden.

Vrijdag 15 mei 2020:
Gierzwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Vertrektijd: 21.00 uur vanaf de Zomerkade in Huizen.
NB: locatie kan nog worden aangepast, check de website.

Woensdag 20 mei 2020:
Gierzwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Aanvang: 21.00 uur vanaf een nog nader te bepalen plek in een van de bebouwde kommen van het Gooi. Check de website.

Donderdag 21 mei 2020:
De Zuid,
excursie o.l.v. Hedwig Schoorlemmer. Vertrektijd: 7.00 uur vanaf de parkeerplaats bij restaurant Groot Kievitsdal. Een flinke wandeling, voor mensen die het leuk vinden om heel stil door een bos te lopen op zoek naar de zang van o.a. de Bonte Vliegenvanger.

Zondag 24 mei 2020:
Hulkesteinse Bos,
excursie o.l.v. Frank van de Weijer. Vertrektijd: 5.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid.
Vroege wandeling voor de liefhebbers van bosvogels en vogelzang. Het Hulkesteinsebos ligt in Zuidelijk Flevoland, tegenover Bunschoten-Spakenburg.

Woensdag 27 mei 2020:
Gierzwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Aanvang: 21.00 uur vanaf een nog nader te bepalen plek in een van de bebouwde kommen van het Gooi. Check de website.

Zondag 31 mei 2020:
Zouweboezem,
excursie o.l.v. Kees Tegelberg. Vertrektijd: 6.30 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Wandelexcursie Zouweboezem (tussen Meerkerk en Ameide in Zuid Holland).

Vrijdag 5 juni t/m zondag 7 juni 2020:
Farne Islands (U.K.)
Dit is een extra voorjaarsweekend. Als een bezoek aan een zeevogelkolonie hoog op je verlanglijstje staat, dan zijn de 'Farne Islands' de dichtstbijzijnde bestemming. Inschrijven via de website.

Vrijdag 12 juni 2020:
Bovenmeent,
excursie o.l.v. Kees Tegelberg. Vertrektijd: 19.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de molen aan de Loodijk in Ankeveen. Avondwandeling, bijzonder geschikt voor recente deelnemers van de herkenningcursus.

Vrijdag 26 juni 2020:
Gierzwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Aanvang: 21.00 uur vanaf een nog nader te bepalen plek in een van de bebouwde kommen van het Gooi. Check de website.

Vrijdag 3 juli 2020:
Gierzwaluwen,
excursie o.l.v. Mieke Pieren-Olijhoek. Aanvang: 21.00 uur vanaf een nog nader te bepalen plek in een van de bebouwde kommen van het Gooi. Check de website.

Zaterdag 15 augustus 2020:
Tiengemetten,
excursie o.l.v. Kees Tegelberg, Dick Jonkers en Frank van de Weijer. Vertrektijd: 8.00 uur vanaf station NS-station Bussum Zuid.

Donderdag 17 september 2020:
Lezing 'Mongolië' door Wim Sluijs,
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.

Vrijdag 2 t/m zondag 4 oktober 2020:
najaarsweekend Ameland
Inschrijving in het voorjaar van 2020 via de website. Dit zal worden aangekondigd in de nieuwsbrief.

Donderdag 15 oktober 2020:
Lezing 'De Wilde Eend, Vogel van het Jaar' door Erik Kleyheeg (Sovon),
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.

Donderdag 19 november 2020:
Lezing 'Vogeltrek bij Batumi, Georgië'
door Folkert de Boer (Batumi Raptor Count),
aanvang: 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Infoschuur GNR.

Infoschuur GNR,
Naarderweg 103,
1217 GL Hilversum
(bij de Natuurbrug Zanderij Crailo)

WIJZIGINGEN LEDENREGISTER

Selectie van 15-10-2019 t/m 06-02-2020	
Nieuw	32
Geroyeerd	0
Opgezegd	54
Overleden	0
Nieuw en vervallen	1
Totaal	868

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

INLEVEREN KOPIJ

VOOR 28 MAART 2020

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer.

Werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Contributie en lidmaatschap

Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan. De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,00 per jaar. Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenootlid worden. De contributie is dan minimaal € 7,00 per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift. Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenkingen

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als ANBI aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Website <http://vwggooi.nl>
Bankrekening Triodosbank rekening nummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huib Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Niek Wieringa	Zoddeland 12, 1394 KR Nederhorst den Berg	06-48477299	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	vacature			avifauna@vwggooi.nl
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	035-6422629	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	Ton van den Oudenalder	Floriszlaan 40, 3742 MK Baarn	035-5432666	oudenalderr@casema.nl

Nuttige adressen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Vogelherkenningscursus	Francis Bakker	Schuttersweg 81, 1217 PW Hilversum	035-6560067	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins	Hindelaan 23, 1216 CS Hilversum	035-6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035-6248716	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning	W. Barentzweg 88, 1212 BN Hilversum	035-5268281	pw.keuning@xs4all.nl
Vogelhospitaal Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Buitenland excursies	Evert Constandse		035-5317565	buitenland@vwggooi.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen	Koggewagen 88, 1261 KD Blaricum	035-5241123	fotografie@vwggooi.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			
Website	www.vwggooi.nl	Dirk Prop	06-44734989	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl of via de website			
Vogelwaarnemingen	www.gooi.waarneming.nl			

Het Dineke Sluijters Vogelfonds financiert projecten voor vogelbescherming en studie: zie voor het indienen van projectvoorstellen de website van de VWG. Adres: vogelfonds@vwggooi.nl

HVOGELHOSPITAAL Naarden vleugellam

Erik Bruinning¹

Hiermee kopte menig weekblad, dagblad en zelfs de nationale nieuwszenders. Een NVWA-dierenarts constateerde dat we bij het Vogelhospitaal Naarden handelingen uitvoeren die alleen door een dierenarts mogen worden uitgevoerd. We hebben het dan over het stellen van een diagnose, het spalken van breuken, het verzorgen of sluiten van wonden en het geven van medicatie. Dat wij voor al deze zaken protocollen hebben opgezet met een in vogels gespecialiseerde dierenarts deed niet ter zake. Ook dat deze dierenarts een vinger aan de pols houdt en alle gevallen onderzoekt waaraan wij twijfelen, was niet voldoende. Omdat het zowel financieel

als logistiek niet mogelijk is om met 6000 vogels per jaar naar deze dierenarts te gaan hebben we besloten een opnamestop in te stellen. Dit bracht nogal wat reacties teweeg en voor we het wisten zaten we op gesprek bij het ministerie van LNV. Het hele mediacircus heeft er zelfs toe geleid dat er twee moties unaniem door de Tweede Kamer zijn aangenomen. Moties die de minister opdracht geven structurele steun voor de wilde dieren te regelen. Daarmee ziet de toekomst er weer zonniger uit. Op de korte termijn hebben we naar een oplossing gezocht en we verwachten dan

ook met het verschijnen van deze Korhaan weer open te zijn. Om de aanwezige vogels de best mogelijke zorg te geven zijn we op zoek naar gemotiveerde vrijwilligers. We zoeken niet enkel vrijwilligers voor het verzorgen van de vogels. Op onze website (www.vogelasiel.nl) vindt u een overzicht van de vacatures die we graag ingevuld zien. Ik kijk ernaar uit om een keer persoonlijk met u kennis te maken en u te vertellen waarom ons werk zo belangrijk en bovenal zo ontzettend mooi is.

¹ De auteur is beheerder Vogelhospitaal Naarden

Subgroep Onderzoek en Bescherming	Coördinatoren	Telefoon	E-mail
1. Watervogeltelling	vacant		
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij	035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen	035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Zwaluwenonderzoek	Dick Jonkers/Gert Bieshaar	035-5260456	dickjonkers@telfort.nl
5. Zwaluwkring Huizen	Mieke Pieren-Olijhoek	06-44101890	zwaluwen@vwggooi.nl
6. Zwaluwkring Ankeveen	Arda van der Lee	035-6562309	alder306@planet.nl
7. Zwaluwkring Hilversumse Meent	Pieter Schut/André van Soest	035-6936811	pieter.schut@planet.nl
8. Vogelringstation	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
9. Nestkasten	Ronald Beskers	035-5387341	nestkastonderzoek@vwggooi.nl
10. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout	035-6289470	harryderooij@planet.nl
11. Roofvogels	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
12. IJsvogels	Jelle Harder	035-6937858	jelleharder@hetnet.nl
13. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg	06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl
Coördinatieteam Onderzoek en Bescherming	Jan Mooij en Dirk Prop		

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

